

Analyse af Ordblindeundervisning for voksne

HUSET Jandorf ved Birgit Dilling Jandorf,
Susan Møller og Inga Thorup Thomsen

September, 2016

INDHOLD

Sammenfatning	4
Anbefalinger	6
<i>Målretning af undervisningsstedernes tilbud</i>	6
<i>Styrkelse af kvaliteten</i>	8
Indledning	10
<i>Afgrænsning</i>	10
<i>Design og metode</i>	10
1. En kvantitativ spørgeskemaundersøgelse	11
2. En kvalitativ interviewundersøgelse	11
<i>Analyse af data</i>	13
Resultater	15
<i>Tema 1. Organisering og tilgang til visitering og genvisitering</i>	15
Regelgrundlag	15
Organisering og visitering.....	15
Fastsættelse af tilbud	16
Procedure ved Genvisitering	17
Delkonklusioner	18
<i>Tema 2. Tværgående redskaber/standarder for målsætning og evaluering af progression</i>	18
Regelgrundlag	18
Del- og slutmål	18
Løbende evaluering	19
Delkonklusioner	20
<i>Tema 3. Underviserkvalifikationer</i>	20
Regelgrundlag	20
Obligatoriske moduler	20
Forskellige underviserprofiler	21
Kvalifikationer i forhold til læse- og skriveteknologi	21
Delkonklusioner	22
<i>Tema 4. Sammensætning af hold og holdstørrelser</i>	23
Regelgrundlag	23
Eneundervisning eller holdundervisning.....	23
Sammensætning af hold.....	25
Ønsker for deltagere på virksomhedshold og for ledige	26
Delkonklusioner	27
<i>Tema 5. Om hensyntagende undervisning</i>	27
Regelgrundlag	27
Omfang af hensyntagende undervisning	27

Tilbud om hensyntagende undervisning	28
Undervisernes kvalifikationer.....	30
Delkonklusioner	30
<i>Tema 6. Om undervisningens indhold herunder brug af den nyeste teknologi</i>	<i>31</i>
Regelgrundlag	31
Kvalitetssikring af undervisningens indhold	31
Om brug af den nyeste læse- og skriveteknologi.....	32
Delkonklusioner	34
<i>Tema 7. Om rekruttering af deltagere til OBU</i>	<i>35</i>
Regelgrundlag	35
Om generel rekruttering af deltagere til OBU.....	35
Om geografiske forhold for rekruttering til OBU	36
Forskelle mellem VUC og DOP.....	36
Delkonklusioner	37
Bilag	38
<i>Referencegruppen</i>	<i>38</i>
<i>Præsentation af resultater fra spørgeskemaundersøgelse af ordblindeundervisning for voksne</i>	<i>39</i>
<i>Datarapport</i>	<i>50</i>
<i>Brev til fokusgruppedeltagere</i>	<i>70</i>
<i>Deltagerliste til fokusgruppeinterview</i>	<i>71</i>
<i>Interviewguide til fokusgruppeinterview</i>	<i>74</i>
<i>Andre temaer</i>	<i>77</i>

SAMMENFATNING

Formålet med denne analyse har været at afdække muligheder for at styrke kvaliteten og målrette udbydernes tilbud, så den enkelte og flest mulige voksne med behov for ordblindeundervisning får størst muligt udbytte af undervisningen.

Her følger hovedkonklusionerne af analysen:

Der er forskelle i tilbud hos VUC og DOP. Fx:

- Flere DOP'er end VUC'er tilbyder eneundervisning.
- Der er tydelige forskelle på målgrupperne hos henholdsvis VUC og DOP, og VUC opfattes som mere uddannelsesrettet end DOP.
- Opnåelse af den på institutionen fastsatte holdstørrelse har større betydning for holdsammensætningen på VUC end hos DOP.

Der er ligheder i tilbud hos VUC og DOP. Fx:

- Visitationsprocedurerne er homogene, og udbyderne har procedurer, som sikrer hurtig sagsbehandling fra den indledende test og samtale til et undervisningstilbud.
- Udbydere har retningslinjer i forhold til at opstille del- og slutmål, og underviserne følger fælles skabeloner.
- Især engelsk, it og matematik udbydes som hensyntagende undervisning.
- Underviserne inddrager læse-skriveteknologier, som passer til OBU-deltagernes forudsætninger og behov.

Der er styrker i OBU. Fx:

- Størstedelen af underviserne har gennemført de obligatoriske moduler i den pædagogiske diplomuddannelse, undervisning i læsning og matematik for voksne.
- Kvalitetssikringen på det enkelte undervisningssted er i høj grad noget der foregår løbende og ikke-formaliseret på fx faggruppemøder.
- Den løbende evaluering foregår i al undervisning og foregår som samtaler. Der udtrykkes ønske om, at den forbliver ikke-formaliseret.

Der er udfordringer i OBU. Fx:

- Eneundervisning tilbydes kun i mindre omfang og typisk til deltagere med sammensatte vanskeligheder.
- Praktiske forhold, som fx hvornår deltageren kan gå til undervisning, har større betydning for holdsammensætningen end pædagogiske overvejelser.
- Deltagerne tildeles flere timer, end de har behov for, fordi visitering er en administrativ byrde pga. et tungt, elektronisk indberetningssystem.

- Undervisere er usikre på det at opstille evaluerbare mål, som bliver brugbare for undervisningen og forståelige for OBU-deltageren.
- Tilbuddet om hensyntagende undervisning når muligvis ikke alle OBU-deltagere, for hvem tilbuddet er relevant.
- Teknologierne til at understøtte læse- og skrivefærdigheder er i rivende udvikling, og udbydere synes, det er en udfordring for underviserne at følge med it-udviklingen.
- Der er behov for nye rekrutteringsveje; fx har det haft en betydning for OBU-aktiviteten, at der er lavet reformer for ledige på dagpenge. Udbyderne efterspørger derfor et etableret samarbejde om rekruttering af deltagere blandt alle OBU-udbydere, både på regions- og landsplan.

ANBEFALINGER

Opdraget for analysen har været at undersøge mulighederne for at styrke kvaliteten og målrette skolernes tilbud, så den enkelte voksne ordblinde får størst muligt udbytte af undervisningen.

Helt overordnet har HUSET Jandorf et klart indtryk af, at udbydere af Ordblindeundervisning for Voksne er meget fokuserede på at give voksne med ordblindhed relevante undervisningstilbud, der styrker den enkeltes mulighed for at begå sig i en hverdag fyldt med skriftsproglige krav. Det er også vores indtryk, at mange OBU-koordinatorer, afdelingsledere og OBU-undervisere er under pres fra ledelser, for hvem OBU er et ikke så profitabelt undervisningstilbud at have i en større tilbudspalet, bl.a. fordi deltagerne kan være ustabile i deres fremmøde, og at der fra centralt hold stilles relativt store krav til kvalitet, dokumentation og administration.

Vi vurderer ikke, at yderligere stramninger omkring deltagerens adgang til undervisningen, undervisningsplaner eller løbende evalueringer er nødvendige. Det er vores indtryk, at OBU-koordinatorer og OBU-undervisere i langt overvejende grad finder kravene på disse områder relevante og nødvendige for at sikre den kvalitet, de alle er optagede af.

Efter vores vurdering sikres den fortsatte kvalitet først og fremmest ved at understøtte udbydernes bestræbelser for at give gode tilbud – også efter den aftalte nedsættelse af undervisningstaksten. I den sammenhæng vil de følgende initiativer (i ikke-prioriteret rækkefølge) være en hjælp.

MÅLRETNING AF UNDERVISNINGSTEDERNES TILBUD

1. Tilbud der modsvarer deltagerens behov og udbytte

Analysen viser, at der er områder, som man med fordel kan regulere, så tilbuddet i højere grad henvender sig til OBU-deltageren og i mindre grad lader sig styre af praktiske forhold.

For det første er der behov for, at man på længere sigt gør OBU-ordningen mere fleksibel, så den kan tilbydes i forskellige former, som passer til målgruppernes behov og muligheder for at få undervisning. Som det er nu, er der grupper, der ikke modtager støtte i at forbedre deres læse- og skrivefærdigheder, og det drejer sig især om en stor gruppe af ordblinde voksne på avu. Der er behov for, at man kan give OBU i en lettere version, som så samtidig er kompetencegivende og SU-berettiget. Vi anbefaler derfor, at man laver forsøgsordninger med en ny tilskudsform (kompetencegivende OBU til et mindre taxameter) samt med undervisere og skemaer, som kan imødekomme både fagfaglige og OBU-faglige krav.

Der er også andre grupper, som kunne have gavn af lettere former for OBU. Fx angives de ordblinde voksne, der er meget selvhjulpne med almindelige it-teknologier, som en af grundene til, at der er sket et fald i OBU-aktiviteten. Derfor bør det overvejes, hvordan denne gruppe skal benytte undervisningsstederne – skal OBU være tilrettelagt anderledes for velkompenserede, ordblinde voksne?

For det andet er det sjældent, at eneundervisning tilbydes, og det er med den begrundelse, at det er for dyrt. Men det peger også i retning af, at der mangler værktøjer til at måle OBU-deltagerens progression. Taget det faktum i betragtning, at OBU-deltagere kan have kombinerede vanskeligheder, hvorfor eneundervisning kan være nødvendigt i en kortere eller længere periode, anbefaler vi, at man overvejer at give særlige takster til OBU-deltagere, som kun kan fungere i eneundervisning. Herudover anbefaler vi, at man tilbyder relevant efteruddannelse i at måle deltagernes progression, herunder hvornår eneundervisning er relevant/hensigtsmæssigt for at opnå udbytte.

2. Udarbejdelse af vejledning i evaluerbare mål

Opstilling af målsætninger er allerede en fast del af proceduren og fremgår af deltagerens individuelle undervisningsplan. Denne opstilling af målsætninger er ifølge interviewdeltagerne endnu ikke en procedure, som beherskes tilfredsstillende, og man savner undervisning i og inspiration til at opstille evaluerbare mål. Man bør stræbe efter, at opstilling af evaluerbare mål bliver noget, som beherskes på institutionerne.

Det anbefales derfor, at Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK) i samarbejde med relevante aktører udarbejder en vejledning om at opstille evaluerbare mål.

3. Afgrænsning og synliggørelse af andre fag i OBU

Vi anbefaler, at STUK erstatter betegnelsen "hensyntagende" undervisning med en beskrivelse af, i hvilke fag det kan være relevant for ordblinde voksne at modtage undervisning, der kompenserer for deres ordblindevanskeligheder. Vi anbefaler, at man tager sprogfag i betragtning (fx engelsk og tysk).

Denne erstatning begrundes i, at begrebet "hensyntagende" skaber forvirring hos mange institutioner og medfører, at undervisning i andet end OBU er helt eller delvist afskaffet. Da det er velkendt, at ordblinde voksne har et efterslæb i andre sprogfag, fordi deres vanskeligheder med at udnytte det fonematiske princip også påvirker indlæringen her, så er det uheldigt, at begrebsforvirring forringer deres muligheder for at blive samfundsborgere på lige fod med andre voksne.

Vi anbefaler endvidere, at STUK i samarbejde med relevante aktører (fx VUC's lederforening) afdækker, hvor i landet man kan tilbyde kompenserende undervisning i relevante fag, og at man sikrer, at bl.a. geografiske forhold, mangel på lærerkvalifikationer eller institutionens størrelse ikke forhindrer, at de relevante fag er tilgængelige. Der vil givetvis være steder, hvor en sådan undervisning skal etableres, og hvor man skal have råderum til det.

STYRKELSE AF KVALITETEN

1. Styrkelse af OBU-undervisernes kvalifikationer

Såvel ledere som undervisere efterlyser bedre efteruddannelsesmuligheder. Underviserne peger konkret på to faglige fokusområder: læse-, stave- og skriveteknologi og målstyret individuel undervisning. Det bør overvejes, at undervisning i læse-skriveteknologier indgår som et obligatorisk modul i grunduddannelsen for OBU-undervisere eller i større omfang end i dag inddrages i de obligatoriske moduler. Endvidere anbefales det, at undervisningsstederne etablerer it-cafeer eller lignende, hvor OBU-deltagere kan henvende sig med henblik på at lære at anvende nye relevante læse-skriveteknologier.

Det anbefales, at der er løbende relevante efteruddannelsestilbud, der sikrer, at underviserne både opnår større sikkerhed i forhold til målstyret individuel undervisning og undervisning af deltagere med ordblindhed i brugen af nyeste hjælpeværktøjer som fx oplæsnings- og skriveprogrammer og apps og integrere disse læse- og skriveteknologier i ordblindeundervisningen. Efteruddannelsen i både opstilling af relevante, evaluerbare mål og i integreringen af læse- og skriveteknologier bør så vidt muligt tilknyttes praksis og foregå som fx aktionslæring og faglig fordybelse.

I den forbindelse anbefaler vi en nærmere afdækning af uddannelses- og efteruddannelsesbehovet for målstyret individuel undervisning og læse- og skriveteknologi for OBU-undervisere og OBU-koordinatorer.

2. Øget samarbejdet mellem VUC og DOP om klar information om OBU til målgruppen

Analysen viser, at udbyderne i almindelighed synes, at der dels er forskelle på VUC's og DOP's OBU-tilbud og målgrupper, og at denne forskel er en styrke for det samlede tilbud.

Vi anbefaler derfor, at man anvender disse forskelle i udbydernes tilbud og målgrupper, når rammerne for udbud af OBU sættes hos VUC og DOP. Det kan fx gøres ved, at VUC og DOP sammen lægger planer for rekruttering, hvor man lader sig inspirere af de udbydere, der oplever stigning i aktivitet,

og hvor man finder nye veje at rekruttere ad, når grundlaget ændres. VUC og DOP kan også sammen tilrettelægge udviklingsseminarer og efteruddannelsesforløb med det formål at understøtte alles interesse i at give OBU-deltagerne de relevante tilbud.

3. Forbedret indberetningssystem

I øjeblikket er der en tydelig tendens til, at deltagere visiteres til flere timer, end de har brug for og er motiverede for. Det begrundes i administrativt tunge it-systemer. Vi anbefaler, at der nedsættes en arbejdsgruppe under STUK med repræsentanter fra VUC og DOP, der beskriver udfordringerne med det eksisterende indberetningssystem og stiller forslag til hensigtsmæssige løsninger.

INDLEDNING

Aftalekredsen for bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser har bestilt denne rapport for at kunne drøfte mulige tiltag for at fremme kvaliteten og målrette udbydernes tilbud, så den enkelte og flest mulige voksne med behov for ordblindeundervisning får størst muligt udbytte af undervisningen. Rapporten henvender sig således til aftalekredsen om bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser.

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK) har valgt HUSET Jandorf til at bistå arbejdet med at gennemføre analysen.

De deltagende institutioner har vist et stort engagement med hensyn til at deltage i undersøgelsen og interesse for analysens observationer, konklusioner og anbefalinger.

AFGRÆNSNING

Denne analyse omhandler VUC'ernes og driftsoverenskomstparternes tilbud om Ordblindeundervisning for Voksne (OBU) efter LBK nr. 380 af 19/04/2011. Analysen har fokus på organisering og kvalitet i OBU og beskriver den daglige praksis. Endvidere inddrager analysen de udfordringer, ønsker og forslag til forbedringer, som udbyderne giver udtryk for. Undersøgelsen behandler ikke samarbejdsgrundlaget mellem VUC og driftsoverenskomstparterne (herefter DOP), men eventuelle ligheder og forskelle mellem VUC og DOP bliver nævnt, hvor det er relevant.

DESIGN OG METODE

Analysen består af to delundersøgelser:

1. En kvantitativ spørgeskemaundersøgelse
2. En kvalitativ interviewundersøgelse

Begge delundersøgelser tager udgangspunkt i følgende temaer:

1. Organisering og tilgang til visitering og genvisitering
2. Tværgående redskaber/standarder for målsætning og evaluering af progression
3. Lærerkvalifikationer og kvalifikationer hos visitatorerne
4. Sammensætning af hold og holdstørrelser
5. Balance mellem hensyntagende og kompenserende undervisning
6. Undervisningens indhold, herunder den nyeste teknologi og kvalitetssikring
7. Rekruttering af deltagere til OBU

Som opstart på analysen blev der afholdt et referencegruppemøde bestående af repræsentanter og eksperter fra området (se bilag side 38). Indsamlingen af denne ekspertviden har kvalificeret det fundament, som

del-undersøgelserne bygger på. Tilsvarende har referencegruppen deltaget i et afsluttende møde med mulighed for at kommentere på foreløbige resultater af analysen.

Tematiseringen og designet af interviewundersøgelsen er sket i et samarbejde med Styrelsen for Undervisning og Kvalitet og interviewundersøgelsen lægger sig således tæt op ad den kvantitative undersøgelse, som ministeriet har gennemført.

1. EN KVANTITATIV SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet udsendte i slutningen af juli måned 2016 et elektronisk spørgeskema til samtlige 86 OBU-udbydere – heraf 34 VUC'er og 52 DOP'er. Spørgeskemaet var rettet til lederen af institutionen og bestod af 30 spørgsmål.

25 VUC'er og 44 DOP'er gennemførte undersøgelsen, hvilket giver en samlet svarprocent på 81 pct., og yderligere 4 pct. har gennemført dele af undersøgelsen. Ministeriets rapport om resultaterne af den kvantitative spørgeskemaundersøgelse og datarapporten er vedlagt i bilag (se side 39 og side 50).

2. EN KVALITATIV INTERVIEWUNDERSØGELSE

HUSET Jandorf (herefter undersøger) har planlagt og afholdt ét fokusgruppinterview i hver af de fem regioner i Danmark.

Fokusgrupperne skulle sammensættes, så der både var deltagere, der forventedes at have særlig viden om organisering og rekruttering til OBU (OBU-koordinatorer), og deltagere med særlig viden om kvaliteten i undervisningen (OBU-undervisere). Deltagerne skulle repræsentere såvel VUC som DOP. Vi opfordrede desuden til, at mindst én af deltagerne fra VUC i hver fokusgruppe også kunne være VEU-konsulent eller erhvervskonsulent. Vi tilstræbte et deltagerantal på 10 deltagere pr. fokusgruppe, og vi ønskede følgende sammensætning i fokusgruppen:

- 1 OBU-koordinator/afdelingsleder fra to VUC
- 1 OBU-underviser fra de samme to VUC
- 1 OBU-koordinator/afdelingsleder fra tre DOP
- 1 OBU-underviser fra de samme tre DOP.

IDENTIFIKATION AF INSTITUTIONER OG DELTAGERE

Lederforeningen for VUC sendte undersøger en oversigt med to VUC institutioner fra hver region i Danmark, det var to institutioner med henholdsvis størst og mindst aktivitet på OBU-området i 2015.

Efterfølgende tog undersøger kontakt til lederne på de VUC-institutioner med størst aktivitet og bad dem om at give os kontaktoplysninger på lederne

af tre driftsoverenskomstparter med ansvar for OBU-undervisning (både store og mindre), og udpege og give os kontaktoplysninger på én OBU-koordinator med indsigt i organisering af OBU og én OBU-underviser med indsigt i undervisning af OBU fra deres egen institution. På grund af et større antal udbydere i Region Hovedstaden blev der inviteret en VUC og en DOP ekstra med.

Efterfølgende tog undersøger kontakt til lederne på de udpegede DOP'ere og bad dem om kontaktoplysninger på én OBU-koordinator med indsigt i organisering af OBU og én OBU-underviser med indsigt i undervisning af OBU fra deres egen institution.

55 personlige invitationer til deltagelse i fokusgruppeinterview blev udsendt i slutningen af juni måned 2016, og stort set alle meldte interesseret og positivt tilbage, dog havde tre udbydere ikke mulighed for at stille med OBU-undervisere på grund af opstart af undervisning efter sommerferien.

FORBEREDELSE AF FOKUSGRUPPEINTERVIEW

Forud for afholdelse af fokusgruppeinterviewet fik alle deltagere tilsendt en mail ca. 1. august 2016 med et brev (se side 70), der beskrev program, tematikker og med en opfordring til at medbringe dokumentation for gode erfaringer med Ordblindeundervisningen for Voksne. I brevet bad vi ligeledes om, at de hver noterede tre punkter, som kunne forbedre OBU-deltageres udbytte inden for de givne rammer på deres institution. Brevet indeholdt ligeledes en deltagerliste (se side 71). Undersøger udarbejdede en interviewguide, som STUK kommenterede og godkendte. I mailen var interviewguiden og de tilknyttede spørgsmål vedlagt (se side 74), så deltagerne kunne forberede sig forud for interviewet.

Fokusgruppeinterviewene blev gennemført fra den 3. – 11. august 2016, og bortset fra Region Hovedstaden blev de afholdt på medvirkende VUC-institutioner i Roskilde, Aarhus, Aalborg og Odense. Interviewet i Region Hovedstaden blev afholdt i ministeriets lokaler.

I alt deltog 26 OBU-koordinatorer og 24 OBU-undervisere fra henholdsvis 11 VUC'er og 16 DOP'er.

UDFØRELSE AF INTERVIEW

Alle fem interviews var iscenesat således: Deltagerne var placeret omkring et bord, moderator stod for enden af bordet og midt på bordet lå en diktafon. Interviewene havde en varighed på mellem 2½-3 timer, og der var indlagt en pause. Hvert interview blev refereret af en til to observatører fra undersøger og blev optaget på diktafon.

Moderator fra undersøger skitserede proceduren for deltagerne og stillede klare, enkle spørgsmål, som gav plads til lange svar. Moderator var fortrolig med formålet med interviewet og brugte spørgsmål af både indledende, opfølgende, sonderende og styrende karakter.

Observatørerne har stor faglig indsigt i interviewemnet, og denne indsigt blev anvendt til at verificere fortolkninger af deltagerne svar i løbet af interviewet. Arbejdsfordelingen og samarbejdet med moderator betød, at interviewene fremstod som historier i sig selv, der ikke krævede yderligere forklaringer, og det er et klart kvalitetskriterium for et interview.

ANALYSE AF DATA

Det samlede datamateriale består af:

- Besvarelser fra spørgeskemaundersøgelsen
- Lydoptagelser og referater fra 13 timers interview fra fem fokusgruppeinterviews
- Dokumenter fra interviewdeltagere (procedurer, skabeloner mm.)
- Forbedringspunkter fra fokusgruppeinterviewdeltagere
- Referater fra indledende og afsluttende møde med Referencegruppen

De væsentligste resultater fra den kvantitative spørgeskemaundersøgelse er indhentet og beskrevet af STUK (se side 39).

Tema for tema har undersøger bearbejdet data ved at identificere de observationer og tendenser, der går igen på tværs af fokusgruppeinterviewene. Alle observationer og tendenser er efterfølgende blevet sammenskrevet, og den samlede analyse er således baseret på et tværgående blik på udbydernes praksis sammenholdt med resultaterne af den kvantitative spørgeskemaundersøgelse.

Endvidere indsamlede undersøger dokumenter fra udbyderne. Der er afleveret dokumenter fra seks VUC'er og fra seks DOP'er. Dokumenterne indeholder fx beskrivelser af procedurer for visitering og genvisitering, individuelle undervisningsplaner, konkrete cases og forslag til logbog og statusbeskrivelser. Dokumenterne har forskellig karakter, tyngde og relevans, og de indgår undervejs i resultatafsnittet og i forslag til anbefalinger.

UNDERSØGELSENS PÅLIDELIGHED, GYLDIGHED OG GENERALISERBARHED

Intervieweren har været det primære forskningsredskab til indhentning af viden, og det har derfor været afgørende for pålideligheden af den indsamlede viden, at intervieweren har haft et indgående kendskab til temaerne. I forhold til gyldighed, så afhænger den i kvalitative undersøgelser allermest af, om man har tillid til den pågældende forsker.

Den grundige forberedelse og den velovervejede transskriptionsform er med til at underbygge denne tillid.

Hvis man ønsker at generalisere til hele befolkningen, så kræver det nogle bestemte statistiske metoder og nogle bestemte undersøgelsesdesigns. Men det var ikke formålet med analysen. I stedet ønskede vi at generalisere til lignende situationer, og derfor har konkret, kontekstafhængig viden høj værdi, hvis de objektive mål skal nuanceres.

De to delundersøgelser kan ikke give et fuldt detaljeret og dækkende billede af al praksis på OBU-området, men vi kan pege på en række mønstre, tendenser, nogen procedurer, bestemte organiseringsformer og særlige udfordringer, der går igen på tværs af regioner og institutionstyper indenfor de syv temaer.

Resultaterne præsenteres nedenfor i forhold til de syv tematikker, derudover dukkede der andre temaer op i de to delundersøgelser. De kan læses i bilag (se side 77).

RESULTATER

TEMA 1. ORGANISERING OG TILGANG TIL VISITERING OG GENVISITERING

REGELGRUNDLAG

Alle,..., som har forudsætninger for at følge ordblindeundervisningen med udbytte har adgang til undervisningen. (Jf. BEK nr. 1372. § 10).

Undervisningen tilrettelægges i forløb med op til 80 undervisningstimer og det forudsættes, at deltageren har udbytte af undervisningen. (Jf. BEK nr. 1372. § 5).

Uddannelsesinstitutionen tilbyder deltageren en indledende samtale og vurderer, om ordblindeundervisning kan være et relevant tilbud. Afviste deltagere vejledes om relevante undervisningstilbud, der kan tilgodese deltagerens undervisningsbehov (Jf. BEK nr. 1372. § 10, stk. 4).

Stk. 6. Viser testen, at deltageren opfylder betingelserne for at modtage ordblindeundervisning, indstilles det til lederen af voksenuddannelsescentret, at deltageren tilbydes undervisning og der afgives forslag til undervisningens mål, omfang og tilrettelæggelse. Driftsoverenskomstparter afgiver indstilling herom til lederen af det voksenuddannelsescenter, som de har indgået overenskomst med (Jf. BEK nr. 1372. § 10, stk. 6).

ORGANISERING OG VISITERING

I den kvantitative undersøgelse vedrører spørgsmål 1-6 dette tema, og her svarer næsten alle udbydere, at de har en skriftlig fastlagt procedure for visitering af deltagere til OBU, og at det af denne procedure klart fremgår, hvem der har ansvar for hvad.

Dette understøttes af den kvalitative undersøgelse, hvor alle udbydere oplyser, at de følger en fast visitationsprocedure, når voksne henvender sig med henblik på at få adgang til OBU. Proceduren er ens hos udbydere og følger den bekendtgørelsesfastsatte procedure: Først en indledende samtale, hvor det vurderes om ansøgeren er i målgruppen, derefter gennemfører ansøgeren den obligatoriske test eventuelt suppleret med andre test/udredninger, der følges op med en samtale og et undervisningstilbud. Mange udbydere gennemfører test og samtale ved samme møde, mens en enkelt udbyder fortæller, at hver enkelt får skriftlig tilbagemelding med resultatet af test og undervisningsforslag/-tilbud.

Hos de fleste af de interviewede udbydere er proceduren skriftlig, og det er indtrykket, at proceduren nøje følges. Dog synes proceduren at være sat mest i system hos de større udbydere, der fx også i flere tilfælde har et testteam. Flere af udbydernes dokumenter indeholder grundige og

systematiske procedurer for visitering, som OBU-undervisere skal følge, flere steder findes procedurerne digitalt.

Flertallet af udbydere har desuden retningslinjer for, hvor lang tid der højst bør gå fra en henvendelse om undervisning til der gives et konkret undervisningstilbud. Begrundelsen er, at det er vigtigt for ansøgeren med en fast, tryk og hurtig procedure.

Visitationen foretages typisk af en vejleder eller en leder, mens den efterfølgende yderligere udredning foretages af en underviser. I Region Hovedstaden er det dog flere steder udbyders administration, som gennemfører den indledende samtale med ansøgeren.

Udbyderne fremhæver, at den klare procedure for visitation både er vigtigt i forhold til deltagerne og i forhold til den efterfølgende undervisning, fordi undviserne får samme visitationsmateriale forud for start på yderligere udredning, udarbejdelse af individuel undervisningsplan og undervisning. Den faste struktur er desuden med til at opbygge en ekspertise i visitering og afdækning, som øger tilliden til, at udbyderen gør det, så godt de kan.

Hvis OBU ikke vurderes at være det rette tilbud for deltageren, henvises typisk til FVU-læsning og derudover til avu-fag, HF-fag, sprogundervisning på sprogcentre, kommunal specialundervisning, AMU og andre relevante tilbud.

FASTSÆTTELSE AF TILBUD

Der er forskel på, hvordan det vurderes, hvor mange timers undervisning, der kan tilbydes. Den dominerende tendens er, at man visiterer deltageren til 80 lektioner (hos 15 ud af 27 undervisningssteder). Det skyldes to ting: 1) Udbyderne mener, at deltageren har ret til 80 lektioner, 2) Udbyderne mener, at det er lettere at administrere, fordi det er kompliceret at genvisitere.

Samtlige steder, der benytter denne praksis understreger, at det altid er muligt for deltageren at stoppe før de 80 timer er opbrugt, hvis undervisningsmålet er nået, eller hvis deltageren taber motivationen.

Hos 10 ud af 27 undervisningssteder tilbydes timetal på baggrund af deltagerens behov, individuelle mål og motivation, og kan således variere fra relativt få lektioner til de 80 lektioner, der højst kan visiteres til. To ud af 27 udbydere lader det løbende optag styre tilbuddet, fordi de er nødt til at fylde eksisterende hold op.

Alle udbydere dokumenterer – men på forskellig måde – deltagernes behov og forventede udbytte i forbindelse med visitationen og nævner, at dokumentationen dels er visitationstesten, yderligere udredning og den individuelle handlingsplan.

PROCEDURE VED GENVISITERING

Der er flere blandt VUC end blandt DOP, der oplever et fald i genvisiteringer - henholdsvis 46 pct. og 29 pct. Denne forskel kan skyldes, at VUC og DOP har forskellige deltagergrupper, eller at VUC'erne og DOP'erne har forskellig praksis for genvisitering.

Referencegruppen mener, at dette fald i genvisiteringer kan være et resultat af det hyrdebrev ministeriet i 2013 udsendte til udbyderne, der indskærpede retningslinjerne for genvisitering. Der er ikke spurgt til om dette fald i genvisiteringer afspejler et reduceret behov for genvisiteringer hos deltagerne.

Der er også faste procedurer for genvisitering, men disse er ikke alle steder skrevet ned. Der er 96 pct. blandt VUC og 76 pct. blandt DOP, der i den kvantitative spørgeskemaundersøgelse har svaret, at de har en skriftlig fastlagt procedure for genvisitering, hvor det for de fleste gælder, at det klart fremgår, hvem der har ansvar for hvad.

Selvom der ikke er *nedskrevne* procedurer alle steder, giver fokusgruppeinterviewene et helt klart indtryk af, at der er *faste* procedurer på området. Proceduren forløber typisk således, at underviseren dokumenterer behovet for genvisitering og OBU-koordinator eller en anden leder godkender ansøgningen. Den faglige dokumentation tager alle steder udgangspunkt i deltagerens individuelle undervisningsplan og slutevalueringen i forhold til de opstillede mål og behov. Kun få steder foretages genvisiteringen alene af underviseren.

I fokusgruppeinterviewene blev der generelt givet udtryk for, at genvisitering var kompliceret; særligt for udbydere med fuldtidstilbud. Her udtrykte en udbyder følgende ønske til fremtiden: *Mulighed for at tildele mere end 80 lektioner på fuldtidstilbud. På vores nuværende fuldtidstilbud, skal der genvisiteres hver 3. uge.*

Dette kvalificeres af referencegruppen, som siger, at det elektroniske indberetningssystem er meget lidt fleksibelt og dermed er med til at gøre genvisiteringer til en administrativt tung opgave. Referencegruppen udtaler, at man foretrækker at tildele maksimum antal timer, og så evt. stoppe et forløb undervejs.

Af den kvantitative spørgeskemaundersøgelse svarer godt halvdelen af udbyderne, at de indimellem afviser deltagere ved ønske om genvisitering, mens de øvrige svarer, at de sjældent, meget sjældent eller aldrig afviser deltagere. Referencegruppen kvalificerer dette resultat yderligere ved at udtale, at man savner vejledning i, hvordan og hvornår man kan stoppe undervisningen for en deltager. Der efterlyses nogen målbare kriterier, så underviserne får nogen kroge at hænge undervisningen op på. Der er god

vejledning til visitationsprocedurerne, men ikke i forhold til, hvordan man stopper undervisningen.

DELKONKLUSIONER

- Visitationsprocedurerne er homogene, og udbyderne har procedurer, som sikrer hurtig sagsbehandling fra den indledende test og samtale til et undervisningstilbud.
- Genvisitering er en administrativ byrde pga. et tungt, elektronisk registreringssystem. Dette har som konsekvens, at deltagere i overvejende grad tildeles flere timer, end de har behov for eller er motiverede for.
- En tredjedel af udbyderne har oplevet et fald i antallet af genvisiteringer i løbet af de seneste to år.
- Udbyderne savner vejledning i, hvordan de kan afslutte deltageres undervisning.

TEMA 2. TVÆRGÅENDE REDSKABER/STANDARDE FOR MÅLSÆTNING OG EVALUERING AF PROGRESSION

REGELGRUNDLAG

Med udgangspunkt i afdækning af deltagerens forudsætninger, færdigheder samt læse-, stave- og skrivebehov opstilles en individuel plan for undervisningens mål og indhold. (Jf. BEK nr. 1372. § 11).

Underviser og deltager evaluerer løbende undervisningens form, indhold og tilrettelæggelse samt deltagerens læreproces med udgangspunkt i den individuelle undervisningsplan.. (Jf. BEK nr. 1372. § 8).

DEL- OG SLUTMÅL

I den kvantitative undersøgelse vedrører spørgsmålene 7 og 8 dette tema, og her svarer næsten alle udbydere, at deltageres individuelle undervisningsplan altid indeholder evaluerbare del- og slutmål. Dette stemmer godt overens med resultaterne af fokusgruppeinterviewene. Her svarer samtlige adspurgte, at man har fælles, nedskrevne retningslinjer for opstilling af både del- og slutmål på undervisningsstedet, som tager udgangspunkt i bekendtgørelsen. Retningslinjerne ligner hinanden på tværs af regionerne, og det drejer sig typisk om skabeloner med mulighed for at angive funktionelle mål, holdmål og individuelle mål, færdighedsmål og delmål. Funktionelle mål kan fx være, at deltageren bliver mere sikker i at afkode en ordreseddel på jobbet, et opstillet færdighedsmål kan fx være, at deltageren kan anvende IntoWords til at få ordresedler læst op, når behovet opstår. Inden for regionerne er der forskel på, hvem der har ansvaret for at udarbejde retningslinjerne. Enkelte steder ligger ansvaret hos VUC, mens det andre steder ligger individuelt hos undervisningsstedet. Ganske få

steder har man skabeloner for mål og delmål i den hensyntagende undervisning.

Det gælder desuden generelt, at man betragter del- og slutmål som vigtige redskaber til at målrette undervisningstilbuddet og til at holde deltageren motiveret. Enkelte interviewede påpeger dog, at formuleringerne ikke altid er til at forstå for deltageren, og at man altid skal have en grundig samtale om målformuleringerne. Det lader også til, at skabelonerne i mange tilfælde ikke er tilstrækkeligt dækkende i forhold til at opstille brugbare mål, som er evaluerbare. I 3 ud af de 5 regioner udtaler flertallet af udbydere, at det til tider er meget vanskeligt at formulere evaluerbare mål, og at man savner vejledning heri. Målene bliver nemt kunstige og lidt vanskelige at oversætte for deltagerne, og en interviewdeltager udtaler, at *"der er et behov for at OBU-undervisere bliver bedre til at opstille klare målsætninger og færdighedsmål, så undervisningen bliver så målrettet som muligt og dermed motiverende for kursister"*. Det gælder især for områder, som er relativt abstrakte, og en interviewdeltager beskriver det således: *"Eksempelvis kan det være svært at lave et målbart delmål omkring arbejdshukommelsen og læseforståelsen, da disse ofte kræver længere tid at arbejde med."*

Referencegruppen underbygger de mange udsagn om, at underviserne føler sig utilstrækkelige i at opstille og ikke mindst anvende evaluerbare mål. Selvom man mange steder har forsøgt sig med efteruddannelse, så mangler underviserne stadig fagligheden. Det skyldes - ifølge referencegruppen - at efteruddannelsen er løsrevet fra praksis, og evnen til at opstille evaluerbare del- og slutmål opnås bedst ved at øve sig der. Referencegruppen siger endvidere, at man ikke kan regne med, at lederne er i stand til at vurdere, om deres medarbejdere kan opstille disse mål, og derfor er det vigtigt at lytte til medarbejdernes egen vurdering af deres kompetencer.

LØBENDE EVALUERING

I den kvantitative undersøgelse svarer 81 pct. af VUC'erne *ja*, mens 19 pct. svarer *nej* til, om der er en skriftligt fastlagt procedure for den løbende evaluering af deltagerens udbytte af undervisningen. Hos DOP'erne svarer 71 pct. *ja*, og 27 pct. svarer *nej*.

Af fokusgruppeinterviewene ses der også blandede svar. Hos flertallet af udbydere foregår den løbende evaluering mindre formaliseret og overvejende mundtligt. Her fremhæves det, at den løbende evaluering ses som en essentiel del af dialogen imellem deltager og underviser, som samarbejder om at tilrettelægge undervisningen. De anser dialogen som en forudsætning for at målrette indholdet og ser ingen grund til at formalisere den, fordi de vurderer, at alle undervisere allerede løbende undersøger, om deres undervisning passer til deltageren. En af de interviewede har følgende

ønske til fremtidens OBU: "Dokumentation fylder (for) meget - færre skemaer- mindre bureaukrati."

Hos mindretallet foregår den løbende evaluering systematisk i form af fx en logbog eller en formaliseret skabelon, der beskriver deltagerens indsats, motivation og udbytte og som en automatik efter fx hver undervisningsgang. Blandt de interviewede er der en generel enighed om, at en skriftlig procedure for løbende evaluering kan være mere eller mindre oplagt. I specifikke, intensive forløb som reproduceres og udbydes jævnligt, kan det være mere relevant at evaluere efter en fast skabelon end på almindelige OBU-hold, hvor undervisningen hele tiden justeres efter deltagernes forudsætninger og ønsker. Her finder de fleste det mest oplagt at have en løbende dialog om indholdet. Fælles er det dog, at ændringer af undervisningsindholdet altid noteres i undervisningsplanen.

Der er bred enighed om, at den løbende evaluering er vigtig af to grunde: Dels gør den det lettere for underviseren at følge deltagerens progression, og dels gør den fremgangen mere synlig og mere konkret for deltageren.

DELKONKLUSIONER

- Alle udbydere har etableret retningslinjer i forhold til at opstille del- og slutmål, og underviserne følger fælles skabeloner.
- Underviserne giver udtryk for, at de mangler vejledning i at opstille evaluerbare mål som er brugbare for undervisningen og forståelige for OBU-deltageren.
- Den løbende evaluering foregår i al undervisning og foregår som samtaler. Der udtrykkes ønske om, at den forbliver ikke-formaliseret.

TEMA 3. UNDERVISERKVALIFIKATIONER

REGELGRUNDLAG

Lærere, der varetager undervisning efter denne lov, skal have de nødvendige faglige og pædagogiske kvalifikationer. (Jf. LBK nr. 380 § 18, stk.4).

It kan inddrages i undervisningen. (Jf. BEK nr. 1372. § 6).

OBLIGATORISKE MODULER

I den kvantitative undersøgelse vedrører spørgsmål 9-13 dette tema. Svarene viser, at cirka 84 pct. af OBU-underviserne i gennemsnit har gennemført de obligatoriske moduler i den pædagogiske diplomuddannelse, undervisning i læsning og matematik for voksne.

Udbydernes svar i den kvalitative undersøgelse viser det samme resultat, at stort set alle undervisere lever op til bekendtgørelsens krav. Et par VUC'ere fortæller dog, at de indimellem giver dispensation.

FORSKELLIGE UNDERVISERPROFILER

Størstedelen af undervisningsstederne oplyser, at undervisere der kan arbejde i bredden - fx hvis de har relevante sidefag (fx engelsk, matematik, andetsprog), vejlederkompetencer eller relevant erhvervs erfaring, er eftertragtede, så underviserne også kan påtage sig andre undervisningsopgaver på institutionen. Nogle steder har man bevidst valgt to underviserprofiler: nogen med en pædagogisk/praktisk tilgang (efteruddannede lærere), andre med en akademisk tilgang (audiologopæder eller akademikere med efteruddannelse). Disse steder oplever man, at de to underviserprofiler beriger hinanden, fordi de bygger ovenpå de respektive fagligheder og erfaringer.

Enkelte oplyser, at de foretrækker undervisere med en specialpædagogisk baggrund (fx speciallærere med mange års erfaring) eller en folkeoplysende profil. Sidstnævnte profil er dog ikke præciseret yderligere.

KVALIFIKATIONER I FORHOLD TIL LÆSE- OG SKRIVETEKNOLOGI

Der er en større del af underviserne hos DOP'er end hos VUC'er, der har bestået det frivillige modul om læse- og skriveteknologier, (Cirka 20 pct. på VUC og 55 pct. hos DOP). Forskellen kan være udtryk for, at VUC i højere grad selv har mulighed for at tilbyde interne efteruddannelsesaktiviteter på dette område.

I svarene fra lederne om, hvordan de sikrer løbende efteruddannelse af deres OBU-undervisere, fremgår det ligeledes, at der tilbydes interne efteruddannelseskurser og deltagelse i relevante konferencer, men at det i høj grad afhænger af udbuddet. Lederne efterlyser reel forskningsbaseret efteruddannelse.

Dette svar fra lederne bekræftes også i den kvalitative undersøgelse. Her fortæller 17 ud af 27 udbydere (både VUC og OBU), at de stiller krav til underviserens it-kvalifikationer og krav om, at de fortløbende skal holde sig opdateret på området, fordi det er en del af OBU-undervisningen.

Hos et VUC har man udviklet en tjekliste, som underviserne skal følge, på andre VUC'ere arbejder man målrettet på at gøre hele OBU-undervisningen it-baseret, og hos en DOP'er har man etableret et it-akademi og en mentorordning på tværs af regionen. Nogen steder har man udpeget superbrugere og deciderede læse- og skriveteknologikyndige undervisere, der holder øje med udviklingen i læse- og skriveteknologier, og løbende er ansvarlig for at opdatere sine kolleger. Andre steder afholder man interne læse- og skriveteknologi-kurser.

De fleste udbydere efterlyser flere kurser og mere efteruddannelse med demonstrationer og muligheder for at afprøve og teste de forskellige læse-

og skriveteknologier til OBU-undervisningen, og det betragtet som et fokusområde. Billedet af undervisernes kvalifikationer i forhold til læse- og skriveteknologier ser ujævnt ud. I den ene ende af skalaen er der superbrugerne, der anvender og implementerer de nyeste læse- og skriveteknologier i deres faglige undervisning, i den anden ende af skalaen er der undervisere, som stadig vægrer sig og er usikre på, hvordan og hvornår læse- og skriveteknologierne skal integreres i OBU-undervisningen.

Udfordringen for OBU-underviserne er at være opdateret på læse- og skriveteknologiudviklingen, og dette udtrykkes også tydeligt i dette ønske: *Obligatorisk krav til alle OBU-undervisere om, at de årligt/konstant har mulighed for ajourføring, opdatering, efteruddannelse og temadage omkring ny teknologi (nye Apps, flere mobiltelefon- og pc-mærker/typer.)*

Ovenstående resultat kvalificeres yderligere af referencegruppen, der påpeger, at det ikke er nok at være færdiguddannet. Nyansatte OBU-undervisere kan have stor glæde af praktikforløb eller mentorordninger med ældre og erfarne OBU-undervisere. Er der tale om efteruddannelse, så fungerer den bedst, når den ikke er løsrevet fra praksis og kan fx have form som aktionslæring eller faglig fordybelse. Referencegruppen bekræfter også, at mange undervisere kan være it-forskrækkede og klarer sig på forskellige niveauer. Lederen bør skabe motivation hos underviserne på dette område, ligesom lederne skal have viden om opstilling af og evaluering af mål i forhold til genvisitering. Referencegruppen efterlyser generelt et større samarbejde og fokus på udvikling af materialer, der kan indgå i OBU-undervisningen.

DELKONKLUSIONER

- Størstedelen af OBU-underviserne har gennemført de obligatoriske moduler i den pædagogiske diplomuddannelse, undervisning i læsning og matematik for voksne.
- Lederne savner til gengæld relevant, forskningsbaseret efteruddannelse.
- Analyserne viser klart, at alle udbydere har et stort fokus på nødvendigheden af færdigheder på it-området, men at undervisernes kvalifikationer inden for læse- og skriveteknologier overvejende er utilstrækkelige.
- Der efterlyses derfor årlige opdateringer af underviserne ift. læse- og skriveteknologi, og det efterlyses, at kurserne foregår i relation til praksis, hvor de nye teknologier demonstreres og afprøves
- Det er et ønske, at udbyderne samarbejder om at udvikle materialer, som kan indgå i OBU-undervisningen.

TEMA 4. SAMMENSÆTNING AF HOLD OG HOLDSTØRRELSER

REGELGRUNDLAG

Undervisningen tilrettelægges som eneundervisning eller undervisning på hold med 2-6 deltagere, idet holdstørrelsen tilpasses deltagerens behov. (Jf. BEK nr. 1372. § 7).

Ordblindeundervisning, der af uddannelsesinstitutionen gennemføres lokalt ..., kan forbeholdes de ansatte på den eller de pågældende virksomheder,...m.v.(Jf. BEK nr. 1372. § 10, stk.3)

ENEUNDERVISNING ELLER HOLDUNDERVISNING

I den kvantitative undersøgelse vedrører spørgsmål 14-17 dette tema.

Det er ifølge lovgivningen den enkelte deltagers behov, der bestemmer om deltageren skal tilbydes eneundervisning eller holdundervisning, og hvilken holdstørrelse deltageren så skal tilbydes undervisning på.

I den kvantitative undersøgelsen er det kun 22 pct. af udbyderne, der vurderer, at der er gode eller meget gode muligheder for at tilbyde deltagere eneundervisning på deres institution, mens 61 pct. af udbyderne vurderer, at der er begrænsede eller meget begrænsede muligheder for at tilbyde deltagere eneundervisning på deres institution. Der er en forskel her mellem VUC og DOP, som synes at pege imod, at OBU-deltagere i større omfang kan modtage et tilbud om eneundervisning hos DOP.

Den kvalitative undersøgelse bekræfter, at der kun sjældent tilbydes eneundervisning og nogle steder praktisk taget aldrig. Flertallet begrundet det med manglende økonomiske muligheder. Endvidere fortæller mange af deltagerne, at der skal MEGET gode grunde til at tilbyde eneundervisning på deres institution, og at sådanne tilbud skal godkendes på højt niveau.

Når deltagere tilbydes eneundervisning er det typisk i en kortere periode og skyldes ofte, at deltageren har andre vanskeligheder udover sin ordblindhed, fx psykologiske eller sociale vanskeligheder.

Der er modsatrettede tilbagemeldinger omkring behovet for og ønsket om at kunne tilbyde eneundervisning. I den kvantitative undersøgelse er det kun 20 pct. blandt VUC, der vurderer, at det har meget stor eller stor betydning af kunne tilbyde eneundervisning i forhold til deltagerens læringsudbytte, mens dette gælder for 53 pct. blandt DOP. Omvendt vurderer 23 pct. blandt DOP, at det har mindre/meget lille eller ingen betydning af kunne tilbyde eneundervisning, mens dette svar gives af 52 pct. af VUC'erne.

Forskellen i svarene kan skyldes mange forskellige forhold fx forskellig tradition hos udbyderne, forskellige målgrupper og også prioriteringer, men det er der ikke spurgt uddybende ind til.

I den kvalitative undersøgelse ønskede alle deltagere, at der var mulighed for at tilbyde eneundervisning i særlige tilfælde og gerne i en kortere periode, men gav også udtryk for at deres holdning havde flyttet sig de seneste år til i højere grad at foretrække små hold fremfor eneundervisning.

Her udtrykte en udbyder følgende ønske til fremtiden: *Der er et behov for at støtte og fastholde ordblinde deltagere, og eneundervisning kan booste enkelte deltagere, så de havde større mulighed for at følge med på et ordinært hold efterfølgende.*

Deltagerne fortæller også, at der i holdundervisningen tages hensyn til deltagere, der tidligere kom til eneundervisning. En underviser fortæller fx, at hun tidligere mente, det var bedst med eneundervisning, men har erfaret, at det giver mere dynamik i undervisningen med små hold. Samtidig er det vigtigt, at de enkelte deltagere har mulighed for at arbejde for sig selv i tilstødende lokaler, når det bliver for meget for dem på holdet.

Få udbydere kan tilbyde deltagere med særlige behov at starte med eneundervisning i et mindre timetal i en observerende periode, hvor deltagerens vanskeligheder afdækkes og deltageren vænner sig til undervisningssituationen på stedet, hvorefter deltageren fortsætter på et mindre hold. Denne model ønsker de fleste deltagere, at de kunne give på deres institution, fordi de mener, at det giver bedre mulighed for at inkludere deltagere på hold med god succes og undgå at skrøbelige deltagere falder fra undervisningen. Når de ikke har denne mulighed, er det fordi skolens administration ikke mener, at kunne forsvare det økonomisk.

Spurgt til ønsker til fremtiden, er der flere, der giver understreger betydningen af at kunne tilbyde undervisning på små hold, sandsynligvis fordi de frygter, at der i fremtiden kommer krav om flere deltagere på obuholdene:

Fastholdelse af små holdstørrelser (2-6 deltagere) er helt afgørende for den enkelte, således at læreren kan imødekomme de individuelle faglige behov og forskelligheder samt have mulighed og overskud til at være støttende, nærværende og skabe en tryk og tillidsfuld læringsituation.

Også i den kvantitative undersøgelse udtrykker flere ledere frygt for konsekvenserne af en kommende reduktion taxameteret til OBU-undervisningen: *Vi er bekymrede for at forøgelsen af den realiserede holdstørrelse, gør det vanskeligere for os, at målrette OBU-forløbet for den enkelte kursist, med et lavere læringsudbytte til følge.*

Referencegruppen bekræfter ovenstående konklusioner og supplerer med oplysninger om, at et svingende fremmøde til undervisningen gør det meget vanskeligt at sammensætte holdstørrelser ud fra pædagogiske hensyn, herunder tilbyde eneundervisning, da økonomien jo skal hænge sammen.

Referencegruppen sætter desuden spørgsmålstegn ved, hvor stort behovet for eneundervisning egentligt er, og om alle voksne med både ordblindevanskeligheder og andre vanskeligheder nødvendigvis skal kunne modtage et tilbud under OBU-loven. En institutionsleder i referencegruppen foreslår desuden, at hvis udbyderne skal kunne tilbyde eneundervisning til deltagere med kombinerede vanskeligheder fx ordblind og blind, så bør der være en særlig takst til udbyderne. Det skyldes, at ordblinde voksne med kombinerede vanskeligheder kan være særligt vanskelige at udrede og efterfølgende sætte på hold. Det er ikke undersøgt, om der på landsplan er en stigning i tilgangen af ordblinde deltagere med kombinerede vanskeligheder.

SAMMENSÆTNING AF HOLD

I begge delundersøgelser, er udbyderne blevet spurgt til, hvilke overvejelser - herunder deltagerbehov - de har ved sammensætning af hold.

Svarene er forskellige afhængigt af, hvor stor en OBU-aktivitet udbyderne har. Hvis de kun har relativ lille aktivitet, så starter deltagerne på de hold, der er, og så må underviseren differentiere undervisningen. Hos udbydere med større aktivitet er der bedre muligheder for at sammensætte hold ud fra andre kriterier fx deltagernes it-færdigheder, graden af vanskeligheder, deltagernes livssituation, mål, faglighed, alder og praktiske betingelser som tidspunkt er nogle af de kriterier, der nævnes i den kvalitative undersøgelse.

Kriterierne ændrer sig også, fx nævner en repræsentant fra en udbyder, at de tidligere kiggede på alder, men at de nu sammensætter hold ud fra, hvor gode deres it-færdigheder er, så henholdsvis de gode og mindre gode it-brugere går på samme hold.

I den kvantitative undersøgelse har udbyderne vurderet betydningen af forskellige faktorer og svarene kan rangordnes således efter vigtighed:

1. Deltagernes mulighed for deltagelse på det givne tidspunkt (86 pct.)
2. Opnåelse af fastsat holdstørrelse (59 pct.)
3. Deltagernes vanskeligheder er nogenlunde ens (42 pct.)
4. Deltagernes forudsætninger for udbytte er nogenlunde ens (42 pct.)
5. Deltagernes ønske til undervisningsindhold er nogenlunde ens (29 pct.)
6. Deltagerne er hhv. førstegangsvisiterede og genvisiterede (7 pct.)

Den kvantitative undersøgelse peger på en mindre forskel på de fleste svar fra henholdsvis VUC og DOP på de fem faktorer, men en markant forskel på svaret vedrørende betydning af opnåelse af fastsat holdstørrelse, hvor 84 pct. af VUC og 45pct. af DOP svarer, at det er vigtigt.

I den kvalitative undersøgelse nævnes især praktiske forhold som vigtige, herunder især deltagernes mulighed for at deltage på det givne tidspunkt.

Desuden nævner deltagerne en række forskellige forhold som deltagernes alder, forudsætninger, it-færdigheder o.a.

Det samlede indtryk fra de to undersøgelser er, at de praktiske forhold synes at veje tungere end pædagogiske hensyn for holdsammensætning hos såvel VUC'er og DOP'er, men at alle udbydere, så vidt muligt har pædagogiske overvejelser for holdsammensætning. Der er sandsynligt, at udbydernes ønske om hurtigt at kunne give deltagerne et tilbud også er medvirkende til, at udbyderne svarer, at de prioriterer de praktiske forhold højest, da det især for udbydere med mindre aktivitet kan være svært at sammensætte hold på baggrund af pædagogiske hensyn.

Når man overordnet spørger til i hvor høj grad udbyderne sammensætter hold under hensyntagen til deltagernes individuelle behov og mål, svarer 57 pct. af alle udbydere, at de i meget høj eller høj grad tager hensyn til deltagernes individuelle undervisningsbehov og mål. Også her er der forskel på svar fra VUC og DOP, idet dette svar gives af henholdsvis 46 pct. af VUC og 64 pct. af DOP.

Der er ikke i den kvalitative undersøgelse stillet et tilsvarende spørgsmål til belysning af dette, men i det omfang at deltagernes individuelle behov omfatter deltagernes mulighed for at deltage i undervisning på bestemte tidspunkter, er det som nævnt ovenfor en af de praktiske betingelser, som deltagerne i undersøgelsen – uanset om det er VUC'er eller DOP'er.

Referencegruppen supplerer dette resultat og udtaler, at i praksis er praktiske og pædagogiske hensyn typisk to sider af samme sag, fordi udbyder forsøger at tilpasse sit tilbud, så det passer med deltagernes praktiske muligheder for at deltage i undervisningen.

ØNSKER FOR DELTAGERE PÅ VIRKSOMHEDSHOLD OG FOR LEDIGE

I den kvalitative undersøgelse blev udbyderne spurgt, hvilken tilrettelæggelse henholdsvis kommuner og virksomheder typisk efterspørger.

Ikke alle udbydere har et samarbejde med kommunerne om OBU til ledige, enten fordi de ikke er blevet spurgt af den aktuelle kommune, eller fordi de ikke ønsker eller har mulighed for at give de tilbud, kommunen ønsker.

De udbydere, der har et samarbejde med kommunen om OBU, svarer at kommunerne især efterspørger fultidsundervisning, der svarer til beskæftigelseskrav, hvilket nogle af udbyderne ikke kan tilbyde, mens andre sammensætter et fultidstilbud med OBU og anden undervisning fx avu-fag

Med hensyn til virksomhedernes ønsker til tilrettelæggelse, nævner de fleste udbydere, at undervisningen skal foregå på virksomheden, og tilbuddet skal

være meget fleksibelt således, at undervisningen kan foregå afhængigt af virksomhedens produktion og behov.

DELKONKLUSIONER

- Flere DOP'er end VUC'er tilbyder eneundervisning, men eneundervisning tilbydes kun i mindre omfang og typisk til deltagere med sammensatte vanskeligheder.
- Der er ønske om bedre mulighed for at tilbyde eneundervisning i en kortere periode forud for holdundervisning især målrettet deltagere med sammensatte vanskeligheder.
- Praktiske forhold som fx hvornår deltageren kan gå til undervisning har større betydning for holdsammensætningen end pædagogiske overvejelser. Opnåelse af den på institutionen fastsatte holdstørrelse har også stor betydning – især på VUC.
- Kommunerne efterspørger især fuldtidsundervisning, mens virksomhederne kræver stor fleksibilitet i tilbuddene, så omfang og tidspunkter tilpasses virksomhedens ønsker.

TEMA 5. OM HENSYNTAGENDE UNDERVISNING

REGELGRUNDLAG

Der kan i tilknytning til den i stk. 1 nævnte ordblindundervisning tilbydes undervisning i andre fag, som er tilrettelagt under hensyntagen til deltagerens ordblindhed (hensyntagende undervisning). (Jf. LBK nr. 380 § 4 a, stk. 2).

OMFANG AF HENSYNTAGENDE UNDERVISNING

I den kvantitative undersøgelse vedrører spørgsmål 18 og 19 dette tema.

Som det fremgår af lovteksten, så *kan* deltagerne få tilbud om andre fag, hvor der undervises under hensyntagen til deres ordblinddevanskeligheder. Det er altså ikke et tilbud, udbydere *skal* give OBU-deltagere.

Der er da også kun 19 pct. af udbydere, der i den kvantitative undersøgelse svarer, at deltagerne altid eller ofte tilbydes hensyntagende undervisning i andre fag, mens 41 pct. svarer i et vist omfang, og 34 pct. svarer sjældent eller aldrig.

Ifølge den kvalitative undersøgelse tilbyder både VUC (10) og DOP (8) hensyntagende undervisning, og deltagerens behov for hensyntagende undervisning afdækkes i visitationssamtalen. Men deltageren skal være meget afklaret om deres behov for, at de tilbydes hensyntagende undervisning. De andre udbydere spørger slet ikke, men de kan give et tilbud, hvis deltageren selv efterspørger det.

Den kvantitative undersøgelse viser også, at det især er hos VUC, at OBU-deltagere får tilbudt hensyntagende undervisning. Fx svarer kun 16 pct. af

VUC, at de sjældent tilbyder hensyntagende undervisning, mens 42 pct. af DOP svarer sjældent eller aldrig. Der er ikke i den kvantitative undersøgelse spurgt til, hvorfor/hvorfor ikke deltagerne får dette tilbud.

Otte ud af 27 udbydere i den kvalitative undersøgelse giver også udtryk for, at de er blevet mere forsigtige med at give deltagerne tilbuddet, fordi de har indtryk af, at 'det må de helst ikke'. De fortæller direkte, at de er blevet overforsigtige eller ligefrem meget berøringsangste overfor tilbuddet, og det gælder både VUC og DOP. De forklarer, at de stramninger, der kom med styrdebrevet i 2013, betyder, at undervisningen ikke må være fagundervisning, og at denne skærpelse fra STUK er for 'tænkt' og ikke kan fungere i praksis. Derfor går de stille med dørene om tilbuddet, og enkelte har helt opgivet at have tilbuddet på 'hylden'. En DOP' mener, at reglerne er uklare, og VUC er ikke tydelige i forhold til, hvad der hører ind under hensyntagende OBU-undervisning. Et ønske til forbedring udtrykkes også blandt en af udbyderne: *Hensyntagende undervisning er svært at få løbet i gang. Der mangler retningslinjer fra VUC.*

Referencegruppen efterlyser ligeledes en tydeligere grænseflade mellem fagundervisning, ordblindundervisning og hensyntagende undervisning, så der kan udvikles et fælles sprog blandt underviserne. Enkelte i referencegruppen mener, at begrebet helt bør afskaffes, fordi det er relateret til lovgivning om specialundervisning for voksne, som OBU tidligere blev udbudt i henhold til.

Andre giver udtryk for, at loven er klar og fleksibel nok, men at det udsendte styrdebrev fra 2013 har skabt forvirring. Styrdebrevet blev udsendt, fordi OBU blev anvendt til fagfaglig undervisning med det høje taxameter.

Blandt DOP er der mange oplysningsforbund, og en af disse udbydere fortæller, at de fortsat kan tilbyde andre fag også til ordblinde efter reglerne i Lov om folkeoplysning dvs. mod kursusbetaling, og at det er den måde, denne udbyder har løst problemet på.

Med den usikkerhed der synes at være omkring bestemmelser og retningslinjer, kan man risikere at tilbuddet om undervisning i andre fag under hensyntagen til ordblinddevanskelighederne ikke i fornødent omfang når deltagerne.

TILBUD OM HENSYNTAGENDE UNDERVISNING

Udbydere med et tilbud om hensyntagende undervisning fortæller, at der især er søgning på engelsk, matematik og it. Mange deltagere har brug for engelsk, fordi de ikke har haft engelsk i grundskolen, fx fordi de gik til specialundervisning i engelsktimerne. En udbyder udtrykker sit ønske om forbedringer på dette område på følgende måde: *Tilbud om engelskundervisning som kompenenserende undervisning og ikke som*

hensyntagende, da der er mange kursister, der har fået en del kompenserende danskundervisning i gennem livet og har lært at kompensere for deres ordblindhed, så de fungerer fint i hverdagen, men ønsker at blive bedre til engelsk, da det er en forudsætning at kunne engelsk i mange aspekter af dagligdagen i dag.

Enkelte udbydere har også - eller har haft - fag som samfundsfag, geografi og tysk. En enkelt udbyder fortæller også, at de har et tilbud om ordblindeundervisning i dansk kombineret med engelsk - for HF-kursister, og en anden fortæller, at de på HF for ordblinde giver hensyntagende biologi og psykologi som OBU.

Referencegruppen mener, at der er brug for en legalisering af et større fagfagligt element i OBU-undervisningen for at kunne imødekomme behovene på fx avu og HF-hold. Den OBU-lignende støtte skal i så fald være kompetencegivende og høre under en ny tilskudsform, der følger et tillægstaxameter. Det skal være muligt for de studerende at modtage SU samtidig med, at de modtager kompetencegivende OBU. Denne anderledes version af OBU forudsætter naturligvis, at man gennemtænker hvilke underviserkompetencer, der er påkrævede, og det vil være naturligt at sikre, at både fagfaglige og OBU-faglige kompetencer er til stede på et tilstrækkeligt akademisk niveau. Hvorvidt det bedst lader sig gøre ved at fordele kompetencerne på flere undervisere eller ved at uddanne særlige OBU-undervisere til avu, må forsøg med ordningen vise.

Den kvantitative undersøgelse understøtter til dels svarene i den kvalitative undersøgelse, bortset fra at ingen udbydere i den kvalitative undersøgelse nævner dansk som andetsprog som hensyntagende OBU-undervisning. Den kvantitative undersøgelse viser endvidere en forskel i VUC-svar og DOP-svar, idet fagene danskundervisning og fremmedsprog fylder mest hos VUC, hvor danskundervisning og dansk som andetsprog samt andre fag fylder mest hos DOP.

Enkelte udbydere tilbyder løbende hensyntagende undervisning på baggrund af deltagernes behov, og et enkelt VUC melder om stigende aktivitet på tilbud om fx engelsk, matematik, it og samfundsfag, mens en DOP fortæller, at de tilbyder kombineret undervisning, og at især deres såkaldte kombihold i dansk/engelsk er meget populære.

Referencegruppen understreger, at særligt unge mennesker på OBU efterlyser engelsk. For at kunne deltage funktionelt i dagens samfund skal man kunne beherske et minimum af engelsk tale- og skriftsprog.

Referencegruppen nævner også it som et vigtigt tilbud, som i enkelte tilfælde tilbydes som hensyntagende, men som ligeså godt kunne indgå i OBU-tilbuddet. Der synes at være usikkerhed omkring, hvornår relevant

undervisning som fx it-undervisning er en integreret del af OBU eller et fag for sig og derfor udbydes som hensyntagende undervisning. I virkeligheden har det ikke den store betydning, fordi OBU og undervisning i fag under hensyntagen til deltagerens ordblindevanskeligheder i andre fag ikke opgøres særskilt, da der kun er ét taksameter.

UNDERVISERNES KVALIFIKATIONER

I den kvantitative undersøgelse har mange udbydere oplyst, at det er en underviser med kvalifikationer som OBU-underviser samt faglige kvalifikationer inden for det aktuelle fag, der typisk afholder undervisningen. Dette svar giver 88 pct. blandt VUC og 64 pct. blandt DOP. Det er en mindre procentdel af udbyderne, der svarer, at det er en underviser, der alene har kvalifikationer som OBU-underviser, eller at det er en underviser, der alene har faglige kvalifikationer inden for det aktuelle fag.

DELKONKLUSIONER

- 19 pct. af alle udbyderne tilbyder *altid* eller *ofte* hensyntagende undervisning i andre fag, mens ca. en tredjedel sjældent eller aldrig giver dette tilbud. VUC tilbyder oftere undervisning i andre fag under hensyntagen til deres ordblindevanskeligheder end DOP.
- Udbydere er blevet usikre på tilbuddet, siden der blev udsendt stramninger på området i 2013.
- Tilbuddet om hensyntagende undervisning når muligvis ikke alle OBU-deltagere, for hvem tilbuddet er relevant.
- Især engelsk, it og matematik udbydes som hensyntagende undervisning.
- Undervisning i andre fag (hensyntagende OBU-undervisning) varetages typisk af en underviser, der både har de krævede kvalifikationer som OBU-underviser og kvalifikationer inden for det aktuelle fag fx engelsk, men især hos DOP er der undervisere, der ikke har de krævede kvalifikationer som OBU-underviser.
- Der er behov for mere fleksible former af OBU. Der er grupper, der har brug for solid OBU-støtte, samtidig med at de går på fx avu og modtager SU.

TEMA 6. OM UNDERVISNINGENS INDHOLD HERUNDER BRUG AF DEN NYESTE TEKNOLOGI

REGELGRUNDLAG

Undervisningen: 1) omfatter undervisning, der kompenserer for deltagerens vanskeligheder gennem styrkelse af skriftsproglige og kommunikative færdigheder og 2) specialpædagogisk bistand. (Jf. BEK nr. 1372. § 3, stk.1).

Gennem undervisning..., udvikler deltageren sine funktionelle læse-, skrive- og stavefærdigheder og færdigheder i at bruge kompenserende hjælpemidler, herunder it-hjælpemidler. (Jf. BEK nr. 1372. § 3, stk.2).

KVALITETSSIKRING AF UNDERVISNINGENS INDHOLD

I den kvantitative undersøgelse vedrører spørgsmålene 20, 20a, 21, 22 og 23 dette tema.

I den kvantitative undersøgelse svarer henholdsvis 72 pct. af VUC og 44,4 pct. af DOP ja til, at institutionen har en skriftligt fastlagt plan for sikringen af OBU'ens kvalitet og indhold. Her er der altså tilsyneladende en tydelig forskel på VUC og DOP.

I fokusgruppeinterviewene bliver der imidlertid givet et andet billede af, hvorvidt kvalitetssikringen er formaliseret, idet få af de interviewede beretter om en skriftligt fastlagt plan. I de tilfælde, hvor kvalitetssikringen er skriftligt formuleret, *foregår* den også skriftligt. Fx arbejder man et sted med skriftlige evalueringer, som bliver formuleret og besvaret i fællesskab på faggruppemøder.

Ellers er det generelle billede, at kvalitetssikringen ikke er formaliseret, men foregår løbende. Især fremhæves pædagogiske møder med deltagelse af ledelsen og kollegial sparring som en velfungerende måde at kvalitetssikre på, ligesom efteruddannelse og deltagelse i projekter også nævnes. Flere steder prioriteres det desuden, at den nærmeste leder er relevant fagligt uddannet inden for undervisning af ordblinde voksne.

Af den kvantitative undersøgelse fremgår det også, at der er stor forskel på, hvorvidt kvalitetsplanerne indeholder målbare succeskriterier, hvor hele 60 pct. af DOP har målbare succeskriterier mod blot 22 pct. af VUC. Dette kunne indikere, at der blandt udbyderne er en stor forskel på, hvilket *formål* der ligger bag etableringen af sådanne kvalitetssikringsplaner, men også at der er en stor forskel på *viden om*, hvordan man gør sådanne planer relevante. Det er dog vigtigt at være opmærksom på, at det blot er 20 ud af 45 DOP'er, og 18 ud af 25 VUC'er, der besvarer spørgsmål 20a

I fokusgruppeinterviewene blev deltagerne spurgt, om OBU-deltagerne inddrages i undervisningsstedets kvalitetssikring, fx i form af organisering af tilbuddet. Her svarer stort set alle, at det sker som en naturlig del af

undervisningen, men det er tydeligt, at det er vanskeligt for interviewdeltagerne at skelne deltagernes evaluering af undervisningens indhold (som der spørges ind til i Tema 2) fra evalueringen af selve undervisningsstedet. Når vi omformulerer og spørger opfølgende, så svarer de interviewede, at OBU-deltagerne ikke inddrages direkte i kvalitetssikringen andet end via de formaliserede generelle tilfredshedsundersøgelser, som er indført af AOF og VUC på landsplan. Der redegøres ikke for, hvordan tilfredshedsundersøgelserne bruges på de enkelte undervisningssteder, andet end at tilfredshedsundersøgelserne er en del af virksomhedsplanen. Det er således vanskeligt at afgøre, om deltagernes tilbagemeldinger anvendes systematisk på ledelses- og organiseringsplan. I stedet fremgår det, at underviserne bringer eventuelle kommentarer til selve undervisningsstedets kvalitet videre til koordinatorene og ledere. Et enkelt undervisningssted udtaler direkte, at man er gået bort fra et standardiseret, elektronisk spørgeskema, som man ellers havde forsøgt at indføre, fordi det er for kompliceret for mange af deltagerne. I stedet bruger man dialogen til at få viden om deltagernes holdninger til undervisningsstedets kvalitet.

OM BRUG AF DEN NYESTE LÆSE- OG SKRIVETEKNOLOGI

I den kvantitative undersøgelse spørges der til, i hvilken grad undervisningen omfatter demonstration af og undervisning i læse-skriveteknologier. Her svarer henholdsvis 96 pct. af VUC'erne og 82 pct. af DOP'erne enten *i meget høj grad* eller *i høj grad*. Denne fordeling stemmer godt overens med billedet fra fokusgruppeinterviewene, hvor man alle steder afdækker deltagerens it-behov i visitationsfasen. Dernæst lærer alle deltagere som minimum at bruge den læse-skriveteknologi, som passer til deres computer (i de fleste tilfælde CD-ORD), og de lærer desuden at downloade lydbøger fra Nota.

I den kvantitative undersøgelse spørger man også specifikt ind til, hvilke kategorier af læse- og skriveteknologiske værktøjer, man underviser i. Her svarer en stor andel (over 75 pct.) af både VUC'er og DOP'er at de *i meget høj grad* eller *i høj grad* inddrager både 1) apps til håndholdt teknologi, 2) apps til tablets og 3) software til computere. Enkelte DOP'ere (2 pct.) svarer, at de *slet ikke* inddrager apps til tablets. Igen stemmer denne fordeling godt overens med billedet fra fokusgruppeinterviewene, hvor man fortæller, at underviserne skal inddrage relevant it i undervisningen. Til at understøtte denne holdning har man hos flere udbydere tjeklister med minimumskrav til, hvilke læse-skriveværktøjer der skal inddrages.

Den kvantitative undersøgelse afdækker derudover, i hvilken grad institutionerne bruger konkrete værktøjer fra læse-skriveteknologien. Her svarer næsten 100 pct. Blandt både VUC og DOP, at de *i meget høj grad* eller *i høj grad* bruger både ordprædiktion og ordforslag, mens lidt flere DOP'er

(68 pct.) end VUC'er (60 pct.) svarer, at de i meget høj grad/i høj grad benytter diktering. Det er en lille forskel, og man skal derfor være varsom med fortolkninger, men det kan være en indikation på, at man hos DOP'erne har en målgruppe, som i højere antal har brug for diktering. Samme indikation på forskellige målgrupper får man, når man ser svarene til spørgsmålet om brug af lydbøger, hvor det er lidt flere VUC'er (76 pct.) end DOP'er (62 pct.) der *i meget høj grad/i høj grad* bruger lydbøger i undervisningen. Det kan indikere, at flere deltagere på VUC har brug for at lære at benytte lydbogstjenester. I forhold til spørgsmål om lydoptagelser lader det til at være det mindst hyppigt anvendte værktøj. Blot 36 pct. af både VUC'er og DOP'er anvender værktøjet *i meget høj grad/i høj grad*. Ligeledes er det blot henholdsvis 24 pct. af VUC'erne og 21 pct. af DOP'erne, der svarer, at de *i meget høj grad* eller *i høj grad* bruger andre værktøjer som fx håndscannere. Hos både VUC'ere og DOP'ere svarer 56 pct. af samtlige adspurgte, at *de ikke ved* eller *ikke finder det relevant* at inddrage yderligere værktøjer.

Variationen i hvilke værktøjer, der anvendes, og hvor højt de vægtes, ses også i fokusgruppeinterviewene. Her gives der udtryk for, at det forventes at underviserne har en grundlæggende viden om læse-skriveteknologier, som de inddrager i tilrettelæggelsen af undervisningen. Det beskrives som en pligt hos underviser at inddrage de læse-skriveteknologier, som deltageren udtrykker ønske og behov om at bruge, og de skal inddrages i det omfang, det findes relevant. Derfor er der på tværs af holdene og på tværs af udbyderne en variation i, hvilke værktøjer der anvendes, og hvor hyppigt de anvendes.

Langt størstedelen af de interviewede undervisere og ledere fra både VUC og DOP giver dog udtryk for, at der er en række udfordringer ved teknologiske hjælpemidler. Fx er det til stadighed en udfordring, når der er tekniske problemer. Det forsinker undervisningen og er demotiverende for kursisten, og hvis problemerne opstår i ydertimer (fx på aftenhold), så er det ikke altid muligt at få hjælp fra fx it-afdelingen. En interviewdeltager udtrykker fx, at man savner "*hyppige opdateringer af it-programmerne, så de virker efter hensigten og ikke skræmmer deltagerne, fordi der er for mange tekniske fejl.*"

En anden udfordring er, at deltagerne i højere grad end tidligere medbringer deres eget it-udstyr. Det stiller store krav til både underviser og deltager at navigere i de forskellige apps og programmer, som findes til netop deltagerens type hardware. I den forbindelse nævner flertallet, at det er meget vanskeligt at føle sig tilstrækkeligt opdateret på it-området, og man savner platforme for it-hjælpemidler, som bliver opdateret løbende. Efteruddannelsernes har for nuværende en form og et indhold som gør, at de hurtigt forældes.

En tredje udfordring er, at flere udbydere fortæller, at de stadig kæmper med deltagere, som synes, at det snyd at bruge læse-skriveteknologier og med deltagere, som har meget lidt kendskab til anvendelse af it generelt og derfor har brug for grundlæggende it-viden, inden den konkrete undervisning i brugen af relevante it-værktøjer kan begynde.

Referencegruppen er godt klar over, at udfordringerne med it relaterer sig både til den daglige drift og til den faglige viden på området. I forhold til den daglige drift, så foreslår man, at det bliver en del af tilsynet at kvalitetssikre it-området, og at alle undervisningssteder har en person ansat, som har it-tekniske kundskaber. I forhold til den faglige viden på området, så medgiver referencegruppen, at et kursus i, hvordan de forskellige læse-skriveteknologier virker ikke gør hele arbejdet. Underviserne har også brug for at lære, hvordan it skal inddrages i undervisningen, og det gøres bedst ved at have mulighed for at undervise sammen med en kollega, som har opbygget en faglighed i at bruge læse-skriveteknologierne aktivt. Endvidere anbefaler referencegruppen, at alle undervisningssteder etablerer it-cafeer eller lignende, som henvender sig til OBU-deltagerne, med henblik på at de bliver bedre til at anvende deres læse-skriveteknologier.

DELKONKLUSIONER

- Kvalitetssikringen på det enkelte undervisningssted er i høj grad noget der foregår løbende og ikke-formaliseret på fx faggruppemøder.
- OBU-deltagerne inddrages tilsyneladende ikke systematisk i undervisningsstedets kvalitetssikring.
- Underviserne prioriterer at inddrage læse-skriveteknologier som passer til OBU-deltagernes forudsætninger og behov.
- Det er en udfordring, at der er relativt mange typer af læse-skriveteknologier i spil, fordi underviserne ikke har mulighed for at beherske dem alle tilstrækkeligt
- Det er tekniske udfordringer med at sikre, at it-hjælpe midlerne altid fungerer.
- Der er faglige udfordringer blandt underviserne med at sikre relevant brug af læse-skriveteknologierne i undervisningen.
- Etablering af it-cafeer fremhæves som et middel til at løfte kvaliteten for OBU-deltagere.

TEMA 7. OM REKRUTTERING AF DELTAGERE TIL OBU

REGELGRUNDLAG

Voksenuddannelsescentret giver et tilstrækkeligt tilbud, således at det sikres, at alle, der opfylder..., kan modtage ordblindeundervisning inden for en rimelig geografisk afstand og på flere typer uddannelsesinstitutioner. (Jf. BEK nr. 1372 § 13).

OM GENEREL REKRUTTERING AF DELTAGERE TIL OBU

I den kvantitative analyse vedrører spørgsmål 24, 25 og 26 dette tema. Ifølge tal fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, så er der på landsplan sket et fald i aktivitet på OBU-området. Dette blev i overvejende grad også bekræftet i den kvalitative undersøgelse, hvor både VUC og DOP har oplevet et fald. Udbydere tilskriver faldet i aktivitet med en række parametre, som fx 1) samfundskonjunkturer generelt, 2) at den teknologiske udvikling medfører, at velkompenserede deltagere ikke opsøger undervisning, 3) at reformer for ledige på dagpenge giver færre deltagere, fordi de skal aktiveres samt, 4) at der er administrative udfordringer med både tællesystemet og de besparelser, som er stillet i udsigt. I hver region er der dog enkelte udbydere, der oplever tilgangen som uforandret og enkelte udbydere, der oplever en lille stigning.

I den kvantitative undersøgelse ses en relativt stor forskel på, hvordan VUC og DOP rekrutterer til OBU. VUC er aktiv både på egen hjemmeside og via andre VUC-tilbud, i virksomheder og i anden VEU-sammenhæng, mens DOP primært er synlige på egen hjemmeside. Denne forskel kan blandt andet skyldes, at VUC'ernes tilbud indgår som en del af VEU-centrenes opsøgende arbejde, og at DOP udover egen hjemmeside primært rekrutterer via deres kursuskataloger. Den kvantitative undersøgelse viser da også, at 36 % af DOP benytter andre metoder end de nævnte til at nå ud til målgruppen, og her nævnes aftenskolernes kursuskatalog som en af metoderne. Hos VUC er det 28 % der benytter sig af andre metoder end de nævnte. Den kvalitative undersøgelse viser ligeledes, at udbydere rekrutterer bredt, og de interviewede beskriver, hvordan de prioriterer at være synlige i kampagner og på uddannelsessteder, lave erhvervsfremstød og samarbejde med kommuner og jobcentre. Også her er den eneste tydelige forskel i rekrutteringsarbejdet, at aftenskolerne har mulighed for at nå ud til mange husstande, når de annoncerer via deres kursuskatalog.

Alle interviewede mener, at de gør, hvad de kan, for at rekruttere. Hovedparten af udbydere har opsøgende konsulenter, der gør et stort arbejde i fagforbund, på produktionsskoler, i radioindslag, sociale medier og via hjemmesider, og udbydere har generelt et godt samarbejde med fagforeninger og virksomheder. Udbydere mener dog, at man kan gøre mere for at informere om OBU og har forslag til at rekruttere deltagere ved

fx flere landsdækkende kampagner, flere ressourcer til erhvervsafdelingen, og ved at bruge tilfredse OBU-kursister som reklame. Mange udbydere siger også, at de indimellem savner inspiration til at gå nye veje, for der er fx ikke i samme grad så mange deltagere at hente på jobcentrene, som der tidligere har været. Udbyderne mener, at man mangler et tværgående samarbejde om opgaven, som både bør foregå internt i deres region og på landsplan. Dette underbygges af, at der i den kvantitative undersøgelse scores relativt lavt på samarbejdet med andre udbydere om lige netop deltagerrekruttering.

OM GEOGRAFISKE FORHOLD FOR REKRUTTERING TIL OBU

Det kvantitative spørgeskema undersøger også, om planen for udbud i det geografiske område er tilgængelig på institutionens hjemmeside. Her svarer henholdsvis 84 pct. af VUC og 66,7 pct. af DOP *ja*, mens henholdsvis 12 pct. af VUC og 20 pct. af DOP svarer *nej*. Resten svarer *ved ikke*. Disse data supplerer ovenstående udsagn om, at man nogen steder savner et bredere samarbejde om information og rekruttering.

Selvom planerne for udbuddet i det geografiske område ikke nødvendigvis er tilgængelig på hjemmesiderne, så er indtrykket fra den kvalitative undersøgelse, at udbyderne i høj grad henviser til hinanden, hvis de ikke selv mener, at de er det mest relevante tilbud. Det giver samtlige interviewede udbydere udtryk for. De har et indgående kendskab til hinandens profiler og kan dermed dække deltagerens behov geografisk. I en enkelt region fremhæver man endda, hvordan forskellene bør styrkes, fordi man mener, at flere forskellige udbydere kan ramme flere målgrupper, og at man sammen kan lukke eventuelle huller. Nogle siger direkte, at det er dumt at konkurrere, og at man i stedet skal understrege og tydeliggøre VUCs og DOPs forskellige profiler og vidensdele, da man med mangfoldighed når både forskellige og flere deltagere.

I forhold til de geografiske forhold for rekrutteringen, så erklærer referencegruppen sig enig i, at der er fordele i at fastholde forskellige profiler for på den måde at kunne rumme forskellige deltagere i en region. Det pointeres dog også, at befolkningstætheden spiller en rolle for, hvor specialiseret man bør være. I yderområderne vil der i højere grad være behov for, at der er plads til mange målgrupper på et undervisningssted, fordi der er for stor afstand til nærmeste samarbejdspartner.

FORSKELLE MELLEML VUC OG DOP

I den kvalitative analyse spørges udbyderne direkte, om de mener, at VUC og DOP er forskellige. Et fåtal (både fra VUC og DOP) mener ikke, at der er nogen særlige forskelle på undervisningsstederne. Størstedelen af udbyderne mener, at der er forskel på, hvilken målgruppe man tiltrækker, og at DOP'erne kan ramme en bred målgruppe, mens VUC'erne opfattes som uddannelsesrettede og med mere snævre deltagerprofiler. Der er en generel

holdning til, at VUC typisk er større og mere skoleagtig i sit udtryk, mens DOP giver deltageren en mere hjemlig følelse. Derudover siger flere, at der er forskel på, hvilken motivation, deltagerprofilerne kommer med. Hos flere af DOP'erne har de voksne deltagere selv henvendt sig, mens deltagerne hos VUC ofte kommer, fordi en underviser på fx HF har opfordret dem til at søge hjælp.

I forhold til den generelle forskel på VUC og DOP, så underbygger referencegruppen det, der er observeret i fokusgruppeinterviewene. Referencegruppen medgiver, at forskellene på VUC og DOP i høj grad bunder i forskelle i målgrupperne, og at VUC generelt er mere uddannelsesrettet end det er erhvervsrettet.

DELKONKLUSIONER

- Der opleves generelt et fald i aktiviteten på OBU-området, og faldet tilskrives bl.a. ændrede reformer for ledige og at velkompenserede voksne er relativt godt hjulpet af forbedrede læse-skriveteknologier på håndholdt teknologi og computere.
- Både VUC og DOP er meget aktive i rekrutteringsarbejdet, men anvender forskellige platforme og savner inspiration til at gå nye veje.
- Man efterspørger et etableret samarbejde om rekruttering blandt alle OBU-udbydere, både på regions- og landsplan.
- Der observeres tydelige forskelle på målgrupperne for henholdsvis VUC og DOP, og VUC opfattes som mere uddannelsesrettet end DOP.

BILAG

REFERENCEGRUPPEN

Solvej Hune, AOF

Erik Kildegaard Rasmussen, Ordblinde/dysleksiforeningen i Danmark

Peter Lützen, Professionshøjskolen UCC

Trine Gandil, Professionshøjskolen UCC

Kirsten Friis Larsen, Nationalt Videncenter for læsning

Marie Wolter Bertelsen, VUC Roskilde

Rie Nielsen, Hovedstadens Ordblindeskole

Morten Brock, Lederforeningen for VUC

Randi Jensen, Dansk Folkeoplysnings Samråd

Hans Kærgaard, Netværkslokomotivet

Morten Bruun Petersen, Kriminalforsorgen

Ministeriet for Børn, Undervisning, Ligestilling, Styrelsen for Undervisning og Kvalitet

Lisbeth Bang Thorsen

Mette Hartvig

Lars Lindahl

Susanne Anthony

HUSET Jandorf

Birgit Dilling Jandorf

Susan Møller

Inga Thorup Thomsen

PRÆSENTATION AF RESULTATER FRA SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE AF ORDBLINDEUNDERVISNING FOR VOKSNE

I denne rapport præsenteres de væsentligste resultater fra spørgeskemaundersøgelsen af Ordblindeundervisning for Voksne (OBU). Spørgeskemaundersøgelsen indgår som en del af en samlet analyse af OBU, der udover nærværende spørgeskemaundersøgelse også består af en kvalitativ undersøgelse bestående af en række fokusgruppeinterviews med et antal udvalgte udbydere.

Den kvalitative undersøgelse har til formål at give uddybende viden om kvalitet og organisering af OBU og udgør kernen af analysen af Ordblindeundervisning for Voksne. Nærværende spørgeskemaundersøgelse er primært tænkt som et tillæg til den kvalitative analyse, der kan supplere med viden om nogle overordnede hovedtræk og tendenser i forhold til kvalitet, indhold og organiseringen på OBU. I denne rapport er kun præsenteret de væsentligste resultater af spørgeskemaundersøgelsen.

Spørgeskemaundersøgelsen er gennemført Ultimo juli/primus august 2016 og er sendt til 86 OBU-udbydere, herunder 34 VUC afdelinger og 52 driftsoverenskomstparter (DOP'er). 70 udbydere har fuldført undersøgelsen, hvilket giver en gennemførelsesprocent på 81 pct. Heriblandt indgår 25 VUC'er og 45 DOP'er. Yderligere 4 pct. har gennemført dele af undersøgelsen.

Det overordnede formål med den samlede analyse af Ordblindeundervisning for Voksne er at undersøge hvilke muligheder, der er for at styrke kvaliteten og målrette skolernes tilbud, så den enkelte og flest muligt voksne med behov for ordblindeundervisning får størst muligt udbytte af undervisningen. I den forbindelse er der indledningsvist blevet opstillet seks temaer, som den samlede analyse som minimum har haft til opgave at belyse. Herudover er medtaget et syvende tema og rekruttering:

- 1) Organisering og tilgang til visitering og genvisitering
- 2) Tværgående redskaber/standarder for målsætning og evaluering af progression
- 3) Lærerkvalifikationer og kvalifikationer hos visitatorerne
- 4) S sammensætning af hold og holdstørrelser
- 5) Balance mellem hensyntagende og kompenserende undervisning
- 6) Undervisningens indhold, herunder brug af den nyeste teknologi
- 7) Rekruttering af deltagere til OBU

De væsentligste resultater og konklusioner af spørgeundersøgelsen vil, på den baggrund, blive samlet og præsenteret under ovenstående seks temaer samt et sidste afsnit, der opsummerer øvrige spørgsmål.

Resultaterne i rapporten præsenteres som udgangspunkt for alle udbydere og kun der, hvor der er væsentlige forskelle på VUC og DOP, fremhæves disse. Da der er tale om et forholdsvist lille datasæt, skal de fremhævede konklusioner læses som indikationer, der peger i en bestemt retning, og mindre forskelle i datasættene skal tolkes varsomt. Det skal desuden fremhæves, at

konklusionerne bygger på udbydernes selvvurderinger og ikke på egentlige observationer, hvilket også behæfter konklusionerne med usikkerhed.

ORGANISERING OG TILGANG TIL VISITERING OG GENVISITERING

Spørgeskemaets spørgsmål 1-6

Formålet med spørgsmålene i dette tema har været at belyse, i hvilket omfang institutionerne har en systematisk tilgang til visitering og genvisitering samt at give en indikation på, hvordan organiseringen er tilrettelagt.

OVERORDNEDE SVARRESULTATER UNDER TEMA 1.

PROCEDURE FOR VISITERING OG GENVISITERING

- 92 pct. af udbyderne har en skriftlig fastlagt procedure for visitering af deltagere til OBU, og 96 pct. af disse angiver, at det fremgår klart af proceduren, hvem der har ansvar for hvad.
- 85 pct. har en skriftlig fastlagt procedure for genvisitering, herunder 96 pct. af VUC'erne og 78 pct. af DOP'erne. 95 pct. af disse svarer, at det fremgår klart af proceduren, hvem der har ansvar for hvad.

ORGANISERING AF VISITERING OG GENVISITERING:

- På VUC er det primært OBU-koordinatoren og/eller uddannelseslederen for OBU, der træffer afgørelse om igangsættelse af undervisningen ved visitering og genvisitering, - alene eller i samarbejde med underviseren på OBU.
- Hos DOP'erne er rollefordelingen mere jævnt bredt ud imellem lederen hos driftsoverenskomstparten, OBU-koordinatoren, uddannelseslederen og/eller OBU-underviseren.
- En mindre andel af udbyderne hos VUC og DOP har svaret, at VUC-rektoren har et ansvar for at træffe afgørelse om igangsættelse af undervisning
- Kun en hhv. fire udbydere har svaret, at det er OBU-underviseren alene, der træffer afgørelse om igangsættelse af undervisningen på OBU ved hhv. visitering og genvisitering

PRAKSIS FOR GENVISITERINGER:

- 53 pct. af udbydere oplever samme niveau af genvisiteringer i løbet af de seneste to år, herunder 35 pct. af VUC'erne og 63 pct. af DOP'erne.
- 35 pct. af udbyderne har oplevet et fald i antallet af genvisiteringer i løbet af de seneste to år, herunder 46 pct. af VUC'erne og 28 pct. af DOP'erne.
- 5 pct. af udbyderne svarer, at de ofte afviser deltagere ved ønske om genvisitering (filtreret for de udbydere, der svarrede "ved ikke").
- Lidt over halvdelen af udbyderne svarer, at de indimellem afviser deltagere ved ønske om genvisitering, herunder 56 pct. af VUC'erne og 49 pct. af DOP'erne (filtreret for de udbydere, der svarrede "ved ikke").
- 44 pct. af udbyderne svarer, at de sjældent, meget sjældent eller aldrig afviser deltagere, herunder 40 pct. af VUC'erne og 47 pct. af DOP'erne. 13 pct. af DOP'erne svarer, at de

aldrig afviser deltagere vs. 0 pct. at VUC'erne. (filtreret for de udbydere, der svarrede "ved ikke").

KONKLUSIONER UNDER TEMA 1:

Størstedelen af udbyderne svarer, at de har en skriftlig fastlagt procedure for organiseringen af visitering og genvisitering til OBU. I forhold til genvisitering tegner der sig et billede af, at VUC'erne i højere grad gør brug af skriftligt fastlagte procedurer end DOP'erne.

Som det fremgår af svarresultaterne har udbyderne organiseret visitering og genvisitering til OBU forskelligt. Resultaterne indikerer ikke en væsentlig forskel på tilgangen hos VUC'er og DOP'er, og der er kun enkelte udbydere, der har svaret, at det alene er underviseren, der træffer afgørelse om igangsættelse af undervisningen.

Lidt over halvdelen af udbyderne oplever samme niveau af genvisiteringer henover de seneste to år, herunder 35 pct. af VUC'erne og 63 pct. af DOP'erne. Det fremgår af svarresultaterne, at 46 pct. af VUC'erne har oplevet et fald i antallet af genvisiteringer henover de seneste to år, hvilket kun gør sig gældende for 28 pct. af DOP'erne. Resultaterne peger på, at der er sket en ændring af praksis på knap halvdelen af VUC'erne i forhold genvisitering, men kun hos lidt under en tredjedel af DOP'erne. Denne forskel kan dels skyldes en forskellig udvikling af praksis på institutionerne men kan muligvis også skyldes, at VUC'erne og DOP'erne har forskellige målgrupper. I 2013 udsendte ministeriet et hyrdebrev, der indskærpede retningslinjerne for genvisitering til alle VUC'ere, som skulle videresende brevet til deres driftsoverenskomstparter. Den observerede ændring i praksis på VUC'erne og til en vis grad DOP'erne kan muligvis ses i relation til udsendelse af dette hyrdebrev.

Lidt over halvdelen af udbyderne svarer, at de indimellem afviser deltagere ved ønske om genvisitering, hvor 44 pct. svarer, at de sjældent, meget sjældent eller aldrig afviser deltagere. Der ses en mindre forskel mellem VUC og DOP, der kunne indikere at VUC'erne lidt oftere afviser deltagere, men tendensen er meget usikker.

2. TVÆRGÅENDE REDSKABER/STANDARDER FOR MÅLSÆTNING OG EVALUERING AF PROGRESSION

Spørgeskemaets spørgsmål 7 & 8

Formålet med spørgsmålene under dette tema har været at belyse, om udbyderne har en systematisk tilgang til arbejdet med målsætning for og evaluering af undervisningen.

Det fremgår af bekendtgørelsen for Ordblindeundervisning for Voksne, at der skal opstilles en individuel plan for undervisningens mål og indhold, og at der skal evalueres løbende på planen og deltagerens læreproces. Det fremgår af vejledningen om OBU, at der i den forbindelse skal opstilles evaluerbare slutmål for undervisningen.

OVERORDNEDE SVARRESULTATER UNDER TEMA 2.:

- 96 pct. at udbyderne svarer ja til, at deltagernes individuelle undervisningsplan altid indeholder evaluerbare slutmål for undervisningen, herunder 100 pct. af VUC'erne og 93 pct. af DOP'erne.

- 75 pct. svarer, at de har en skriftlig fastlagt procedure for løbende evaluering af deltagerens udbytte af undervisningen, der anvendes af underviserne, herunder 81 pct. af VUC'erne og 71 pct. at DOP'erne.

KONKLUSIONER UNDER TEMA 2:

Størstedelen af udbyderne svarer, at deltagerens individuelle undervisningsplan altid indeholder evaluerbare slutmål for undervisningen. 75 pct. svarer, at de har en skriftlig fastlagt procedure for løbende evaluering af deltagerens udbytte af undervisningen. Der er en lille forskel mellem VUC'er og DOP'er, der kunne indikere, at VUC'erne i højere grad end DOP'erne gør brug af fastlagte procedurer, men indikationen er meget usikker. Det er ikke muligt ud fra svarene at vurdere, hvor udbyggede procedurer der anvendes og hvor præcise de slutmål, der opstilles, er.

3. LÆRERKVALIFIKATIONER:

Spørgeskemaets spørgsmål 9-13

Formålet med spørgsmålene under dette tema har været at belyse lærernes kompetencer og kvalifikationer samt udbydernes tilgang til efteruddannelse af lærerne.

Det fremgår af bekendtgørelsen for ordblindeundervisning for voksne, at undervisere skal have bestået to nærmere bestemte moduler af den pædagogiske diplomuddannelse eller have tilsvarende kvalifikationer. Styrelsen har som udgangspunkt en antagelse om, at underviserne har de foreskrevne kompetencer. Imidlertid har den teknologiske udvikling på området flyttet sig voldsomt de seneste år, og i spørgsmålene har der derfor været fokus på at belyse de digitale kompetencer. Der er desuden kommet mere fokus på målstyret undervisningen, hvorfor dette perspektiv også er medtaget i spørgsmålene. Målparadigmet og de krav, som målstyret undervisning implicit stiller til underviserens evne til at opstille mål, der er tilstrækkeligt konkrete og evaluerbare til at kunne demonstrere, om der er sket progression, kunne udgøre en udfordring for OBU-lærere.

OVERORDNEDE SVARRESULTATER UNDER TEMA 3.

LÆRERENS FORMELLE KVALIFIKATIONER:

- Cirka 84 pct. af OBU-underviserne har i gennemsnit gennemført de obligatoriske moduler i den pædagogiske diplomuddannelse, undervisning i læsning og matematik for voksne.
- Cirka 44 pct. af OBU-underviserne har i gennemsnit bestået det frivillige modul om læse- og skriveteknologier, herunder cirka 20 pct. på VUC'erne og cirka 55 pct. på DOP'erne.

LÆRERENS FORUDSÆTNINGER:

- 96 pct. af udbyderne vurderer, at OBU-underviserne har meget gode eller gode forudsætninger for at inddrage de nyeste læse- og skriveteknologiske hjælpemidler i undervisningen
- 95 pct. af udbyderne vurderer, OBU-underviserne har meget gode eller gode forudsætninger for at opstille evaluerbare del og slutmål for undervisningen.

- 97 pct. af udbydere vurderer, OBU-underviserne har meget gode eller gode forudsætninger for individuel evaluering af deltagernes udbytte af undervisningen.

EFTERUDDANNELSE AF LÆRERNE:

- 59 pct. af alle udbydere svarer, at der i meget høj eller høj grad sker løbende efteruddannelse af lærerne, herunder 77 pct. af VUC'erne og 49 pct. af DOP'erne
- 28 pct. af alle udbydere svarer, at det er op til den enkelte underviser at efteruddanne sig, herunder 23 pct. af VUC'erne og 31 pct. af DOP'erne
- Knap 6 pct. af underviserne har en uddannelsesplan
- Knap 82 pct. af alle udbydere svarer, at efteruddannelse altid drøftes ved MUS-samtaler, herunder 100 pct. af VUC'erne og 71 pct. af DOP'erne.
- Under spørgsmål 12 "Hvordan sikrer I løbende efteruddannelse af OBU-undervisere", har 51 pct. sat kryds ved andet, som i kommentarfeltet blandt andet er uddybet ved interne kurser og videndeling, netværk, tema- og inspirationsdage, faggruppemøder, konferencer, erfagrupper, workshops, etc.
- Knap 53 pct. af alle udbydere vurderer, at udbuddet af opkvalificeringskurser for uddannede OBU-undervisere er meget tilfredsstillende eller tilfredsstillende, hvor 23 pct. svarer, at udbuddet er utilfredsstillende. 18 pct. svarer hverken/eller.

KONKLUSIONER UNDER TEMA 3:

Svarresultaterne indikerer, at størstedelen af OBU-underviserne i gennemsnit har gennemført de obligatoriske moduler i den pædagogiske diplomuddannelse. Det er, jævnfør svarene, kun lidt under halvdelen, der i gennemsnit har gennemført det frivillige modul om læse- og skriveteknologier med et spring fra 20 pct. for VUC'erne til 55 pct. for DOP'erne. Dette kunne være en indikation på, at DOP'erne prioriterer digital opkvalificering af deres undervisere højere, eller at gruppen af undervisere hos DOP'erne har et større behov for opkvalificering inden for dette område.

Næsten alle udbydere vurderer, at OBU underviserne har meget gode eller gode forudsætninger for at inddrage de nyeste læse- og skriveteknologiske hjælpemidler i undervisningen, for at opstille evaluerbare del og slutmål for undervisningen og for individuel evaluering af deltagernes udbytte af undervisningen.

59 pct. af udbydere svarer, at der i meget høj eller høj grad sker løbende efteruddannelse af lærerne, herunder 77 pct. af VUC'erne og 49 pct. af DOP'erne. Dette indikerer, at over halvdelen af udbydere prioriterer efteruddannelse af OBU-underviserne. Forskellen mellem VUC og DOP kunne pege på, at efteruddannelse prioriteres højere hos VUC'erne end hos DOP'erne, eller at der hos VUC er bedre muligheder for efteruddannelse.

28 pct. af alle udbydere svarer, at det er op til den enkelte underviser at efteruddanne sig og knap 6 pct. af underviserne har en uddannelsesplan. Dette kunne indikere, at efteruddannelse til en vis grad sker ad hoc og ikke ud fra en systematisk tilgang. 82 pct. af alle udbydere svarer, at efteruddannelse altid drøftes ved MUS-samtaler, herunder 100 pct. af VUC'erne og 71 pct. af DOP'erne.

Det fremgår af svarresultaterne, at udbyderne benytter sig af mange forskellige uformelle former for efteruddannelse af OBU-underviserne.

Lidt over halvdelen af udbyderne vurderer at udbuddet af formelle opkvalificeringskurser er tilfredsstillende, hvor 23 pct. vurderer at udbuddet er utilfredsstillende. Dette kan muligvis være forklaringen på, at mange udbydere benytter sig af uformel opkvalificering af deres undervisere.

4. SAMMENSÆTNING AF HOLD OG HOLDSTØRRELSER

Spørgeskemaets spørgsmål 14-17

Formålet med spørgsmålene under dette tema har været at belyse, i hvor høj grad, der tages hensyn til deltagernes forudsætninger og behov ved sammensætning af hold.

Ordblindhed kan optræde i forskellige sværhedsgrader og deltagernes forudsætninger og behov er forskellige. Det antages i den forbindelse, at det kan have betydning for deltagernes udbytte, hvordan holdene sammensættes i forhold til deltagernes niveau, forudsætninger og behov .

OVERORDNEDE SVARRESULTATER UNDER TEMA 4.

SAMMENSÆTNING AF HOLD PÅ OBU:

- 57 pct. af udbyderne svarer, at de i meget høj eller høj grad tager hensyn til deltagernes individuelle undervisningsbehov og mål, herunder 46 pct. af VUC'erne og 62 pct. af DOP'erne. Følgende antal procent har angivet, at følgende forhold har meget stor eller stor betydning for sammensætning af hold:
 - Deltagernes vanskeligheder er nogenlunde ens (41 %, VUC: 36 %, DOP: 45 %)
 - Deltagernes forudsætninger for udbytte er nogenlunde ens (41 %, VUC: 32% , DOP: 47%)
 - Deltagernes ønske til undervisningsindhold er nogenlunde ens (28 pct., VUC: 20%, DOP: 35%)
 - Deltagerne er hhv. 1. gangsvisiterede og genvisiterede (8 pct., VUC: 4%, DOP: 11%)
 - Deltagernes mulighed for deltagelse på de givne tidspunkt (84 pct., VUC: 96%, DOP: 78%)
 - Opnåelse af fastsat holdstørrelse (59 pct., VUC: 84%, DOP: 45%)

ENEUNDERVISNING:

- 60 pct. af udbyderne vurderer, at der er begrænsede eller meget begrænsede muligheder for at tilbyde deltagere eneundervisning på deres institution, herunder 76 pct. af VUC'erne og 51 pct. af DOP'erne.
- 30 pct. af udbyderne vurderer, at der er gode eller meget gode muligheder for at tilbyde deltagere eneundervisning på deres institution, herunder 20 pct. af VUC'erne og 35 pct. af DOP'erne.
- 34 pct. af udbyderne vurderer, at det har meget stor eller stor betydning af kunne tilbyde eneundervisning i forhold til deltagerens læringsudbytte. 27 pct. vurderer, at det har

- nogen betydning, og 34 pct. vurderer, at det har mindre/meget lille eller ingen betydning.
- 20 pct. af VUC'erne vurderer, at det har meget stor eller stor betydning af kunne tilbyde eneundervisning i forhold til deltagerens læringsudbytte. 28 pct. vurderer, at det har nogen betydning, og 52 pct. vurderer, at det har mindre/ meget lille eller ingen betydning.
 - 42 pct. af DOP'erne vurderer, at det har meget stor eller stor betydning af kunne tilbyde eneundervisning i forhold til deltagerens læringsudbytte. 27 pct. vurderer, at det har nogen betydning, og 25 pct. vurderer, at det har mindre/meget lille eller ingen betydning.

KONKLUSIONER UNDER TEMA 4:

Lidt over halvdelen af udbyderne svarer, at de i høj grad tager hensyn til deltagerens individuelle undervisningsbehov og mål ved sammensætning af hold, hvor den resterende andel primært har svaret "i nogen grad". Forskellen mellem VUC og DOP kunne muligvis pege på, at DOP'erne i højere grad end VUC'erne tager individuelle hensyn ved sammensætning af hold. Denne hypotese bekræftes af, at 35-47 pct. af DOP'erne har svaret, at individuelle forhold som ensartethed i deltagerens vanskeligheder, deltagerens forudsætninger for udbytte og deltagerens ønske til undervisningsindhold har meget stor/stor betydning ved sammensætning af hold. Til sammenligning har 20-36 pct. af VUC'erne svaret, at disse forhold har meget stor/stor betydning ved sammensætning af hold.

Praktiske forhold som deltagerens mulighed for deltagelse på det givne tidspunkt og opnåelse af fastsat holdstørrelse fylder mest ved sammensætning af hold, hvor hhv. 84 og 59 pct. har svaret, at disse forhold har meget stor/stor betydning. Begge forhold vægtes højest af VUC'erne med en særlig markant forskel hvad angår "opnåelse af fastsat holdstørrelse", hvor 84 vs. 45 pct. af hhv. VUC'erne og DOP'erne har svaret, at dette forhold har meget stor eller stor betydning. Dette peger på, at de praktiske hensyn fylder mest ved sammensætning af hold hos udbyderne, og opnåelse af fastsat holdstørrelse har især stor betydning hos VUC'erne. For DOP'erne tillægges "opnåelse af fastsat holdstørrelse" nogenlunde samme betydning som individuelle forhold hos deltagerne. Dette peger igen mod en bekræftelse af hypotesen om, at DOP'erne i højere grad vægter individuelle hensyn ved sammensætning af hold.

Kun 30 pct. af udbyderne vurderer, at der er meget gode eller gode muligheder for at tilbyde deltagerne eneundervisning, hvor mere end halvdelen (60 pct.) vurderer, at der er begrænsede eller meget begrænsede muligheder. Også her er der en tydelig forskel på VUC og DOP, hvor hhv. 20 pct. af VUC'erne og 35 pct. af DOP'erne vurderer, at mulighederne er gode eller meget gode. Tilsvarende er det kun 20 pct. af VUC'erne, der har svaret, at det har stor eller meget stor betydning at kunne tilbyde eneundervisning vs. 42 pct. af DOP'erne. Dette kunne indikere, at DOP'erne i højere grad vægter og prioriterer eneundervisning. Af Moos-bjerrers rapport (2015) fremgår det, i forhold til den hypotese, at der faktisk er en mindre overvægt af hold med én deltager hos DOP'erne. Der er dog stadig en markant overvægt af hold med flere deltagere både hos DOP'erne og VUC'erne. Denne forskel mellem VUC og DOP kunne dels være et udtryk for en forskellig prioritering, for lokale forhold hos udbyderne og/eller for en forskel i målgrupperne hos VUC og DOP.

5. BALANCE MELLEM HENSYNTAGENDE OG KOMPENSERENDE UNDERVISNING SPØRGESKEMAETS SPØRGSMÅL 18-19

Formålet med spørgsmålene under dette tema har været at belyse udbydernes praksis i forhold til tilrettelæggelse af undervisningen på OBU som hensyntagende undervisning.

Af bekendtgørelsen for Ordblindeundervisning for Voksne fremgår det, "uddannelsesstedet kan tilbyde deltagere.. fagundervisning i fag, som forudsætter skriftsproglige færdigheder. Undervisningen tilrettelægges under hensynstagen til deltagerens ordblindhed".

OVERORDNEDE SVARRESULTATER UNDER TEMA 5.

PRAKSIS FOR AFHOLDELSE AF HENSYNTAGENDE UNDERVISNING:

- 19 pct. af udbyderne svarer, at deltagerne altid eller ofte tilbydes hensyntagende undervisning i andre fag som en del af OBU-undervisningen. 41 pct. svarer til et vist omfang og 34 pct. svarer sjældent eller aldrig.
- 24 pct. af VUC'erne svarer, at deltagerne altid eller ofte tilbydes hensyntagende undervisning i andre fag som en del af OBU-undervisningen. 60 pct. svarer til et vist omfang og 16 pct. svarer sjældent.
- 15 pct. af DOP'erne svarer, at deltagerne altid eller ofte tilbydes hensyntagende undervisning i andre fag som en del af OBU-undervisningen. 31 pct. svarer til et vist omfang og 45 pct. svarer sjældent eller aldrig.
- Udbyderne svarer, at det primært (71 pct.) er en underviser med kvalifikationer som OBU-underviser og faglige kvalifikationer inden for det aktuelle fag, der typisk afholder undervisningen, herunder 88 hhv. 62 pct. af hhv. VUC'erne og DOP'erne.
- 12 pct. af VUC'erne svarer, at det er en underviser, der alene har kvalifikationer som OBU-underviser, som afholder undervisningen
- Knap 7 af DOP'erne svarer, at det alene er en underviser med kvalifikationer som OBU-underviser, der afholder undervisningen. 9 pct. svarer, at det er en underviser, der alene har faglige kvalifikationer inden for det aktuelle fag.

INDHOLD I DEN HENSYNTAGENDE UNDERVISNING:

- På VUC er de primære fag i den hensyntagende undervisning; danskundervisning og fremmedsprog efterfulgt af matematik, IT og andre fag og en mindre andel i dansk som andetsprog.
- Hos DOP'erne er de primære fag i den hensyntagende undervisning; danskundervisning og dansk som andetsprog, efterfulgt af fremmedsprog og dernæst IT og matematik. Lidt over halvdelen af den hensyntagende undervisning afholdes som "andre fag".

KONKLUSIONER UNDER TEMA 5:

Hver femte udbyder svarer, at de altid eller ofte tilbyder hensyntagende undervisning, hvor lidt under halvdelen svarer, at de tilbyder det i et vist omfang. Cirka hver tredje tilbyder sjældent eller aldrig hensyntagende undervisningen. Svarene indikerer desuden, at den hensyntagende undervisning fylder mest på VUC'erne, hvor knap halvdelen af DOP'erne svarer, at de sjældent eller aldrig tilbyder hensyntagende undervisning. Dette kan muligvis begrundes i VUC'erne øvrige uddannelsesportefølje inden for eksempelvis avu og HF, hvorfra det kan forventes, at flere af OBU-deltagerne bliver henvist fra.

I tråd med anvisningerne i OBU vejledningen, er det primært en underviser med kvalifikationer som OBU-underviser og faglige kvalifikationer inden for det aktuelle fag, der typisk afholder undervisningen.

Fagene danskundervisning og fremmedsprog ser ud til at fylde mest hos VUC, hvor danskundervisning og dansk som andetsprog samt "andre fag" ser ud til at fylde mest hos DOP'erne.

6. UNDERVISNINGENS INDHOLD, HERUNDER BRUG AF DEN NYESTE TEKNOLOGI SPØRGESKEMAETS SPØRGSMÅL 20-23

MED SPØRGSMÅLENE UNDER DETTE TEMA HAR DER VÆRET FOKUS PÅ AT BELYSE, I HVILKET OMFANG IT INDDRAGES I UNDERVISNINGEN SAMT HVILKE VÆRKTØJER, DER ANVENDES. DER ER I ØVRIGT SPURGT IND TIL UDDANNELSESINSTITUTIONERNES BRUG AF KVALITETSPLANER.

Overordnede svarresultater under tema 6.

OMFANG AF IT I UNDERVISNINGEN:

- 87 pct. af udbyderne svarer, at OBU-undervisningen i meget høj grad eller høj grad omfatter demonstration af og undervisning i læse- og skriveteknologiske hjælpeværktøjer, herunder 96 pct. af VUC'erne og 82 pct. af DOP'erne.

IT-VÆRKTØJER I UNDERVISNING:

FØLGENDE ANTAL UDBYDERE ANGIVER, AT DE I MEGET HØJ GRAD ELLER HØJ GRAD INDDRAGER FØLGENDE KATEGORIER AF LÆSE- OG SKRIVETEKNOLOGISKE VÆRKTØJER I UNDERVISNINGEN:

-
• Apps til håndholdt teknologi:	76 %, VUC: 88 %, DOP: 69 %
• Aps til tablets og lignende:	77 %, VUC: 80 %, DOP: 76 %
• Stationære/bærbare/pc/mac-teknologier:	86 %, VUC: 92%, DOP: 82%

FØLGENDE ANTAL UDBYDERE ANGIVER, AT DE I MEGET HØJ GRAD ELLER HØJ GRAD INDDRAGER FØLGENDE KONKRETE LÆSE- OG SKRIVETEKNOLOGISKE VÆRKTØJER I UNDERVISNINGEN:

-
• Ordprædiktion:	87 %, VUC: 96 %, DOP: 82 %
• Ordforlag:	94 %, VUC: 96 %, DOP: 94 %
• Diktering:	65 %, VUC: 60 %, DOP: 68 %
• Lydbøger:	67 %; VUC: 76 %, DOP: 62 %
• Lydoptager:	35 %, VUC: 36 %, DOP: 36 %

KVALITETSPLANER:

- 54 pct. af udbyderne svarer, at institutionen har en skriftligt fastlagt plan for sikring af OBU's kvalitet og indhold, herunder 72 pct. af VUC'erne og 44 pct. af DOP'erne.

- 42 pct. af udbydere svarer, at planen i høj grad eller meget høj grad, indeholder målbare succeskriterier for OBU-tilbuddet, herunder 22 pct. af VUC'erne og 62 pct. af DOP'erne.

KONKLUSIONER UNDER TEMA 6:

9 ud af 10 udbydere svarer, at de i meget høj grad eller høj grad inddrager demonstration af og undervisning i læse- og skriveteknologiske hjælpeværktøjer, hvor VUC'erne ligger lidt højere end DOP'erne.

Udbydere svarer, at de i meget høj eller høj grad inddrager håndholdt teknologi, apps til tablets og lignende samt stationære/bærvære/pc/mac-teknologier. Disse ser ud til at blive anvendt lidt højere grad på VUC'erne end hos DOP'erne, især hvad angår apps til håndholdt teknologi. Der anvendes i høj grad forskellige konkrete læse- og skriveteknologiske værktøjer, herunder især ordprædiktion og ordforslag. Der er mindre udsving i brugen af de forskellige værktøjer mellem VUC og DOP, som indikerer en større brug af ordprædiktion og lydbøger på VUC, og en større brug af diktering på DOP. Disse indikationer er imidlertid meget usikre.

Lidt over halvdelen af udbydere svarer, at de har en skriftlig fastlagt plan for sikring af OBU's kvalitet og indhold, hvor VUC'erne ligger væsentligt højere end DOP'erne med 72 pct. vs. 45 pct. Der er til gengæld en klar overvægt af de DOP'ere, som svarer at de har en skriftligt fastlagt plan, der også svarer, at planen indeholder målbare succeskriterier for OBU-tilbuddet. Resultaterne kunne muligvis give en indikation på, at VUC'erne i højere grad arbejder systematisk med kvalitetssikring af OBU. Men at de DOP'erne der arbejder systematisk med kvalitetssikring af OBU, til gengæld også arbejder mere målrettet med kvalitetssikringen.

7. REKRUTTERING AF DELTAGERE TIL OBU: (SPØRGESKEMAETS SPØRGSMÅL 26)

Formålet med spørgsmålet under dette tema har været at belyse, hvordan udbydere sikrer, at tilbuddet af OBU når ud til målgruppen

Hvordan sikrer udbydere, at tilbuddet om OBU når målgruppen:

	VUC	DOP	I alt
Alle deltagere i institutionens øvrige tilbud til voksne informeres om OBU	84,0%	60,0 %	68,6 %
Der er lettilgængelige informationer om OBU på hjemmesiden	96,0%	77,8 %	84,3 %
Der er opsøgende information på virksomheder, fagforbund mv. specifikt om OBU	100,0%	46,7 %	65,7 %
Information om OBU indgår i information om anden VEU	96,0%	28,9 %	52,9 %
Der gennemføres særlige informationskampagner i samarbejde med andre udbydere	68,0%	42,2 %	51,4 %
Andet (skriv)	28,0%	35,6 %	32,9 %
Ved ikke	0,0%	4,4%	2,9%
I alt	25	45	70

KONKLUSIONER UNDER TEMA 7:

Svarresultaterne viser, at flertallet af udbyderne benytter sig af en række forskellige metoder til at sikre, at tilbuddet om OBU når målgruppen.

Blandt de opsatte svarmuligheder, benytter VUC'erne sig i sær af hjemmesiden, rekruttering via VUC's øvrige tilbud, gennem samlet information om VEU og ved opsøgende information på virksomheder, fagforbund, mv. Mere end halvdelen svarer, at de benytter sig af særlige informationskampagner med andre udbydere.

Blandt de opsatte svarmuligheder, benytter DOP'erne sig i sær af hjemmesiden og rekruttering fra DOP'ernes øvrige tilbud. Lidt under halvdelen svarer i øvrigt, at de når ud til målgruppen gennem opsøgende information på virksomheder, fagforbund, mv samt særlige informationskampagner med andre udbydere. Under tekstfeltet "andet" angiver flere DOP'ere desuden husstandsdelte kataloger samt pjecer, annoncering, informationsmøder og messer.

Der kan således observeres flere forskelle i, hvordan VUC'ere og DOP'ere når ud til målgruppen, hvilket også kan betyde, at VUC'er og DOP'ere til et vist omfang når ud til forskellige målgrupper. I og med at VUC i høj grad informerer om OBU i sammenhæng med VUC'ets øvrige tilbud, kunne det betyde, at mange OBU-deltagere rekrutteres fra de øvrige uddannelser i forhold til DOP'erne, som kunne forventes at rekruttere mere bredt. Herudover indikerer svarene, at VUC'erne i højere grad benytter sig af opsøgende information på virksomheder, fagforbund, mv, hvilket formentlig skyldes, at VUC'ernes tilbud indgår som en del af VEU-centrenes opsøgende arbejde.

DATARAPPORT

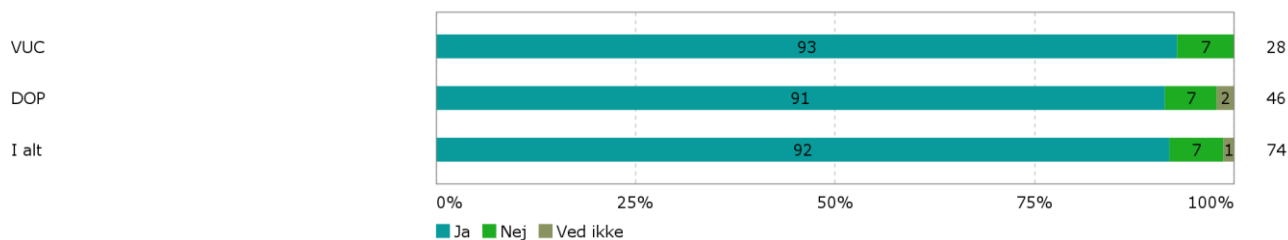
Datarapport over:

Spørgeskemaundersøgelse af Ordblindeundervisning for Voksne

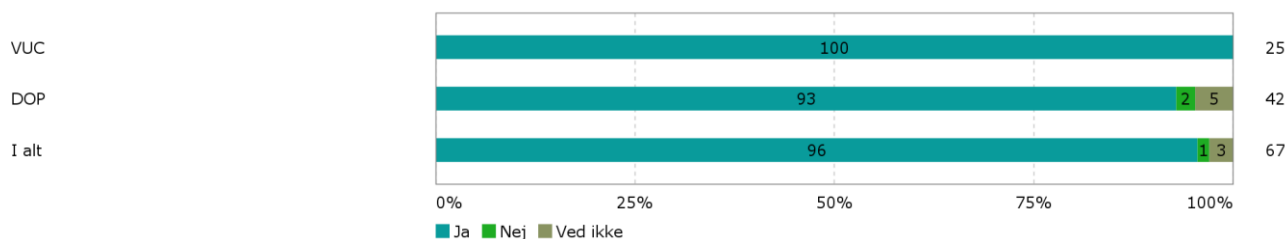
29. september 2016

1) ORGANISERING OG TILGANG TIL VISITERING OG GENVISITERING

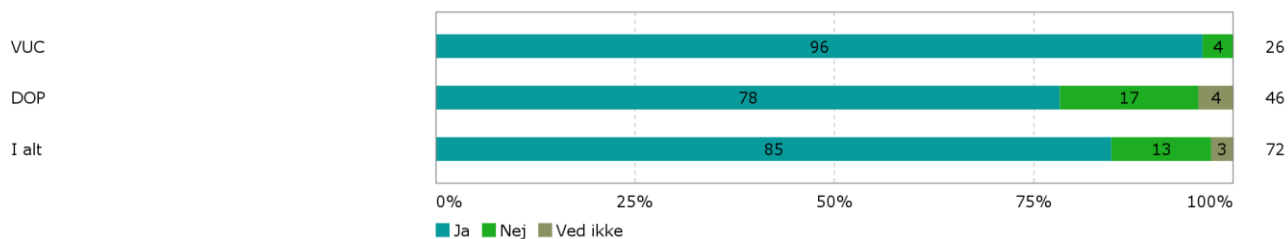
1. HAR I EN SKRIFTLIGT FASTLAGT PROCEDURE FOR VISITERING AF DELTAGERE TIL OBU?

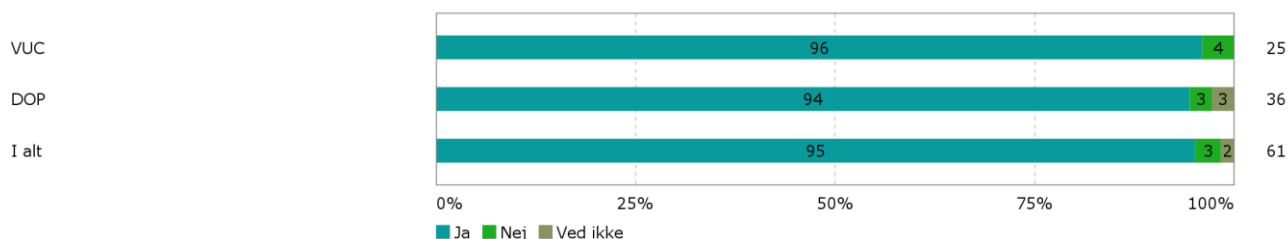
1A. FREMGÅR DET KLART AF PROCEDUREN, HVEM DER HAR ANSVAR FOR HVAD?

2. HAR I EN SKRIFTLIGT FASTLAGT PROCEDURE FOR GENVISITERING AF DELTAGERE TIL OBU?

2A. FREMGÅR DET KLART AF PROCEDUREN, HVEM DER HAR ANSVAR FOR HVAD?

3. HVEM TRÆFFER AFGØRELSE OM, HVORVIDT DELTAGEREN EFTER VISITERING KAN TILBYDES OBU-UNDERVISNING?

(UDBYDERNE KAN SÆTTE FLERE KRYDSER)

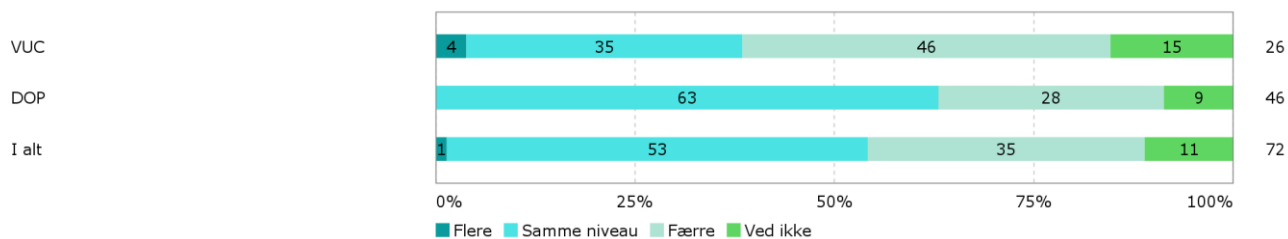
	VUC	DOP	I alt
VUC-rektoren	15,4%	15,2%	15,3%
Uddannelseslederen for OBU	53,8%	30,4%	38,9%
Lederen hos driftsoverenskomstparten	15,4%	34,8%	27,8%
Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen	19,2%	28,3%	25,0%
OBU-koordinatoren	57,7%	37,0%	44,4%
Anden (skriv venligst hvem)	19,2%	13,0%	15,3%
Ved ikke	0,0%	2,2%	1,4%
I alt	26	46	72

4. HVEM TRÆFFER AFGØRELSE OM, HVORVIDT DELTAGEREN EFTER GENVISITERING KAN TILBYDES YDERLIGERE OBU-UNDERVISNING?

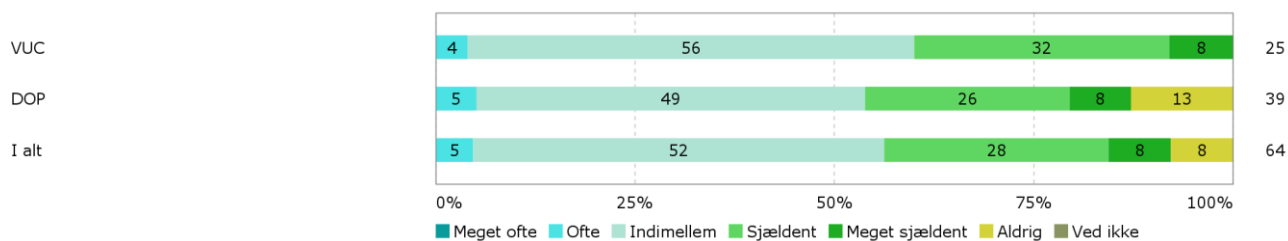
(UDBYDERNE KAN SÆTTE FLERE KRYDSER)

	VUC	DOP	I alt
VUC-rektoren	15,4%	10,9%	12,5%
Uddannelseslederen for OBU	46,2%	28,3%	34,7%
Lederen hos driftsoverenskomstparten	11,5%	30,4%	23,6%
Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen	26,9%	37,0%	33,3%
OBU-koordinatoren	57,7%	30,4%	40,3%
Anden (skriv venligst hvem)	15,4%	10,9%	12,5%
Ved ikke	0,0%	4,3%	2,8%
I alt	26	46	72

5. HVORDAN HAR ANTALLET AF GENVISITERINGER UDVIKLET SIG I LØBET AF DE SENESTE TO ÅR?

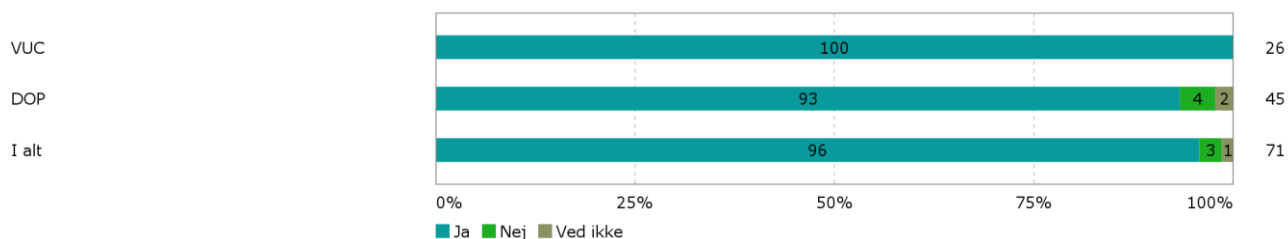

6. HVOR OFTE SKER DET, AT DELTAGERE AFVISES VED ØNSKE OM GENVISITERING?
(filtreret for ved ikke svar)

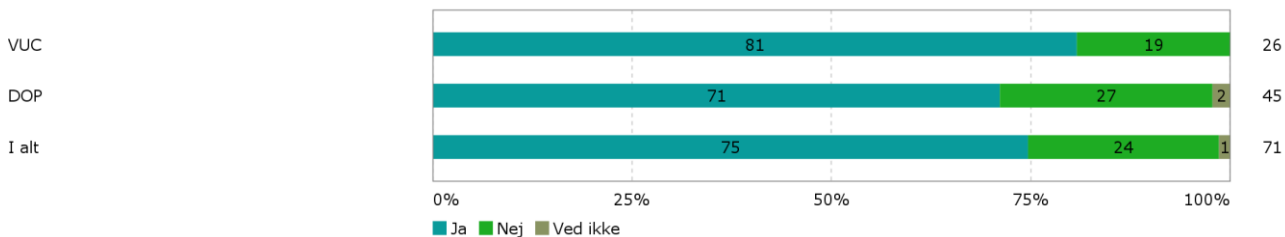

2) TVÆRGÅENDE REDSKABER/STANDARDE FOR MÅLSÆTNING OG EVALUERING AF PROGRESSION

7. INDEHOLDER DELTAGERNES INDIVIDUELLE UNDERVISNINGSPLAN ALTID EVALUERBARE DEL- OG SLUTMÅL FOR UNDERVISNINGEN?

8. HAR I EN SKRIFTLIGT FASTLAGT PROCEDURE FOR LØBENDE INDIVIDUEL EVALUERING AF DELTAGERENS UDBYTTE AF UNDERVISNINGEN, DER ANVENDES AF UNDERVISERNE?

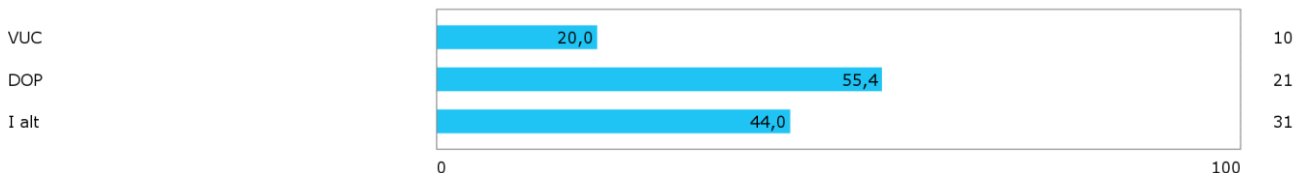
3) LÆRERKVALIFIKATIONER OG KVALIFIKATIONER HOS VISITATORERNE

9. Hvor stor en andel af OBU-underviserne har følgende kvalifikationer? (andel i procent)

DE OBLIGATORISKE MODULER I DEN PÆDAGOGISKE DIPLOMUDDANNELSE, UNDERVISNING I LÆSNING OG MATEMATIK FOR VOKSNE - ANGIV CIRKA ANDEL I PROCENT:

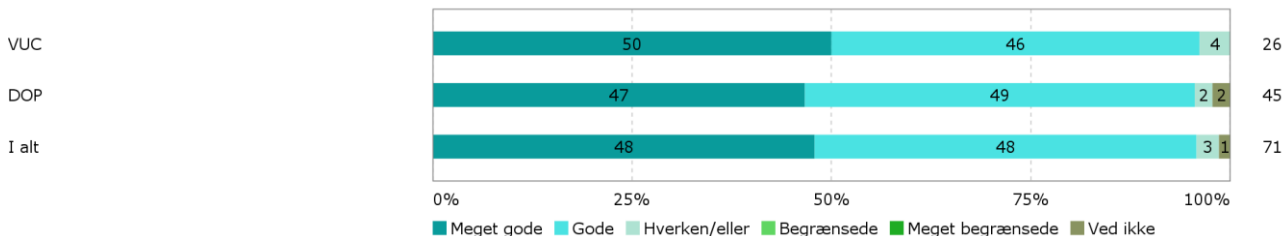

Bestået det frivillige modul om læse- og skriveteknologier:

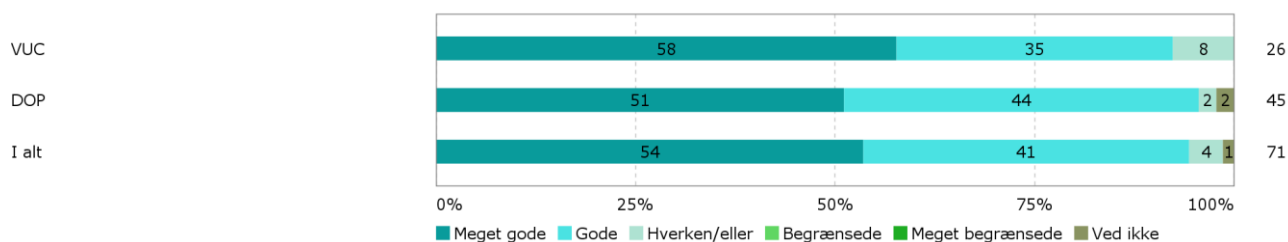

10. Hvordan vurderer du OBU-underviserens forudsætninger i forhold til nedenstående?

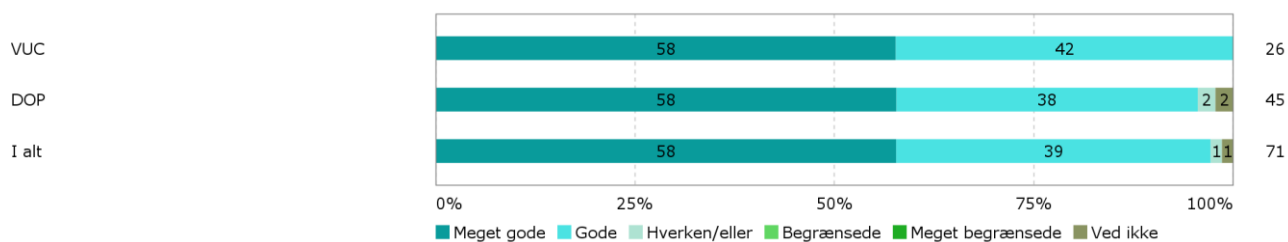
FOR AT INDDRAGE DE NYESTE LÆSE- OG SKRIVETEKNOLOGISKE HJÆLPEMIDLER I UNDERVISNINGEN:

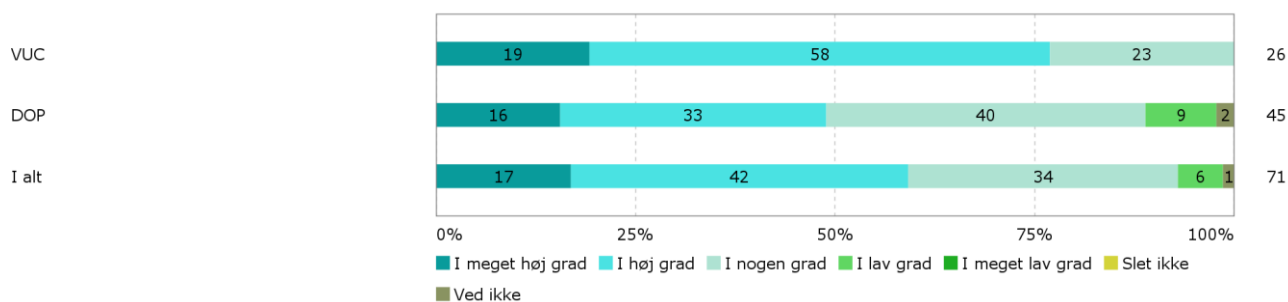
FOR AT OPSTILLE EVALUERBARE DEL- OG SLUTMÅL FOR UNDERVISNINGEN:

FOR INDIVIDUEL EVALUERING AF DELTAGERNES UDBYTTTE AF UNDERVISNINGEN

11. I HVILKEN GRAD SKER DER LØBENDE EFTERUDDANNELSE AF SKOLENS UDDANNEDE OBU-UNDERVISERE?

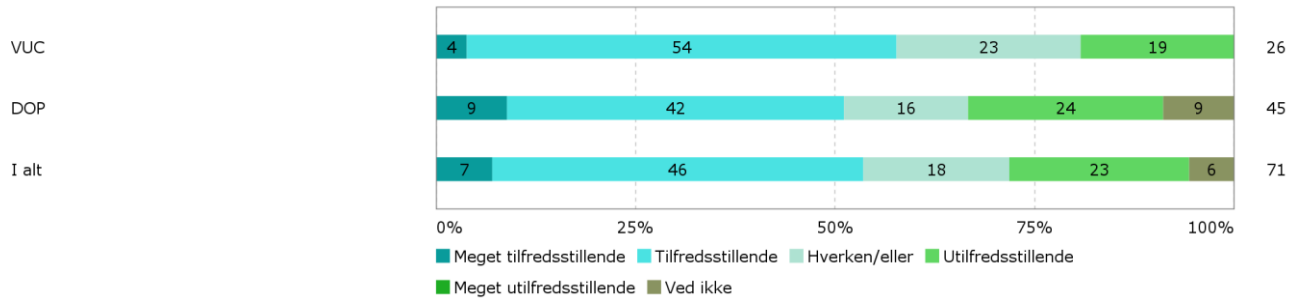
12. Hvordan sikrer I løbende efteruddannelse af OBU-underviserne?

(udbyderne kan sætte flere krydser)

	VUC	DOP	I alt
Det er op til den enkelte underviser at efteruddanne sig	23,1%	31,1%	28,2%
Hver underviser har en uddannelsesplan	3,8%	6,7%	5,6%
Efteruddannelse drøftes altid ved MUS-samtaler	100,0%	71,1%	81,7%
Andet (Tekstboks skal udfyldes)	57,7%	46,7%	50,7%
Der foregår ingen/meget lille efteruddannelse af underviserne	0,0%	2,2%	1,4%

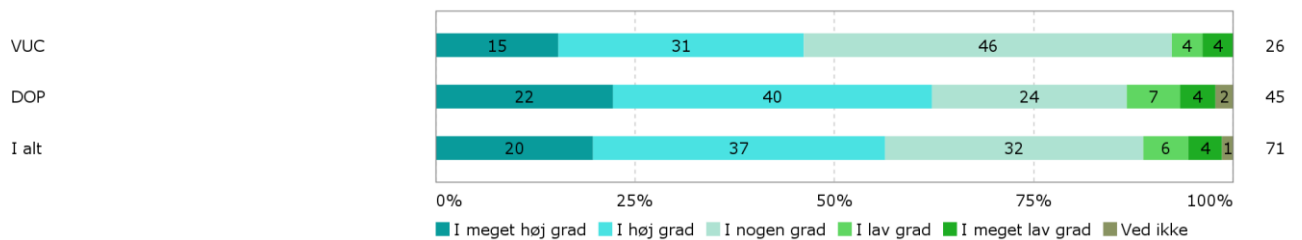
	VUC	DOP	I alt
Ved ikke	0,0%	2,2%	1,4%
I alt	26	45	71

13. HVORDAN VURDERER DU UDBUDET AF OPKVALIFICERINGSKURSER FOR UDDANNEDE OBU-UNDERVISERE?

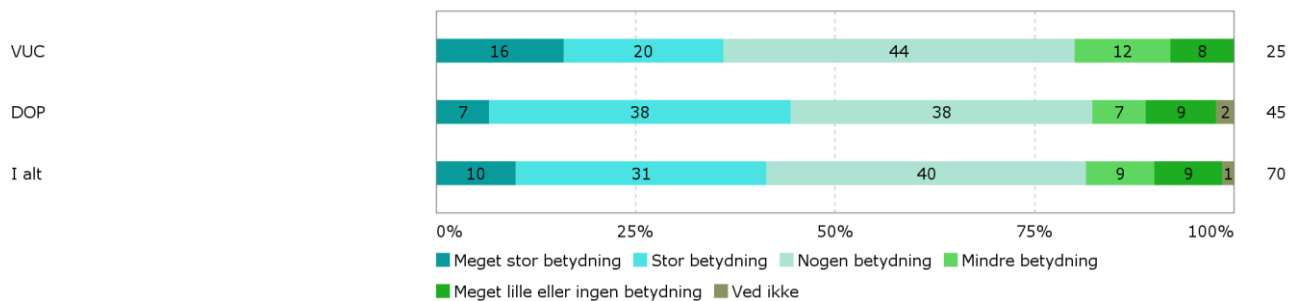
4) SAMMENSÆTNING AF HOLD OG HOLDSTØRRELSER

14. I HVILKEN GRAD TAGER I VED SAMMENSÆTNING AF HOLD HENSYN TIL DELTAGERNES INDIVIDUELLE UNDERVISNINGSBEHOV OG MÅL?

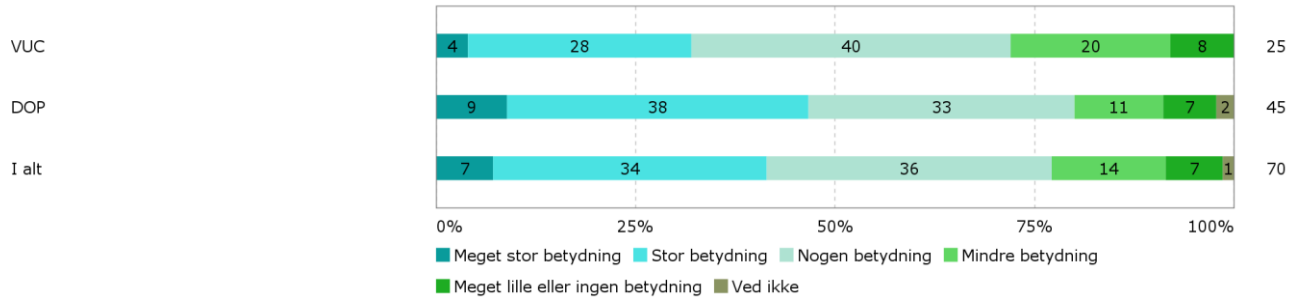

15. Hvilken betydning har nedestående forhold, når I sammensætter hold (åbne hold, ikke virksomhedshold)?

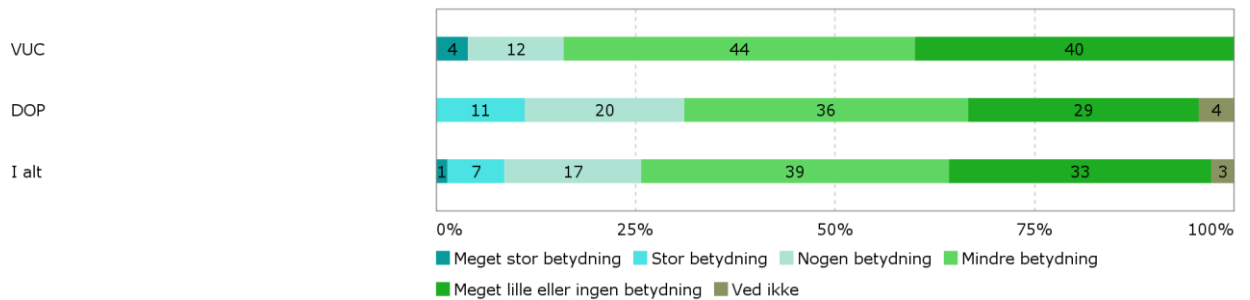
DELTAGERNES VANSKELIGHEDER ER NOGENLUNDE ENS:

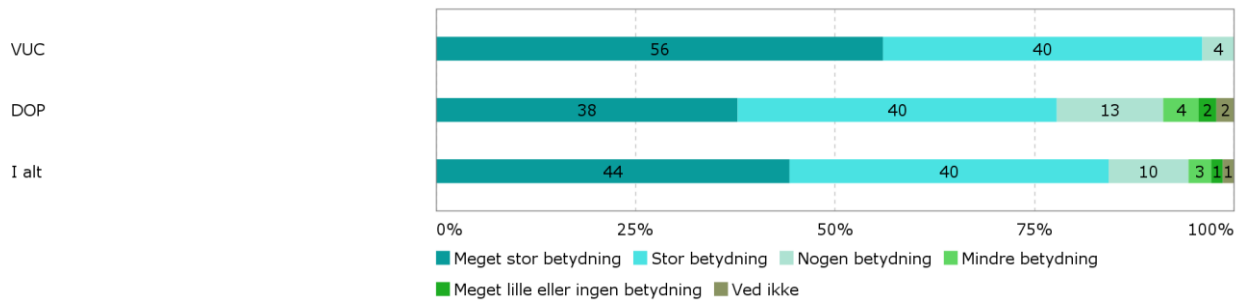
DELTAGERNES FORUDSÆTNINGER FOR UDBYTTET ER NOGENLUNDE ENS:

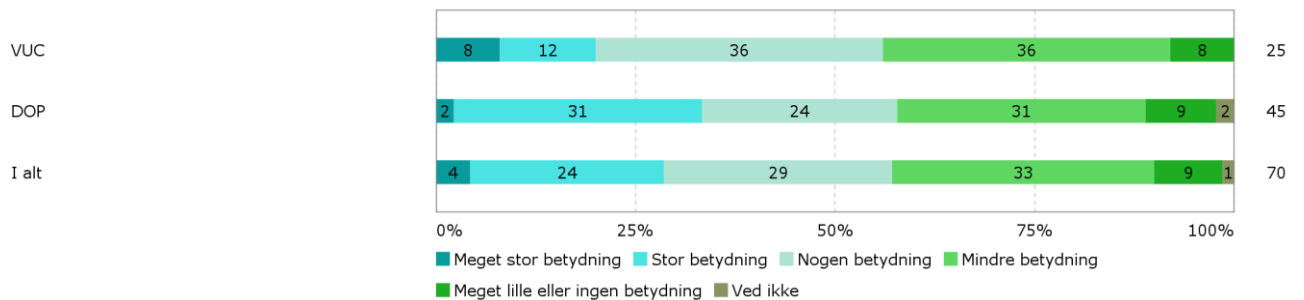
DELTAGERNE ER HENHOLDSVIS I. GANGSVISITEREDE OG GENVISITEREDE:

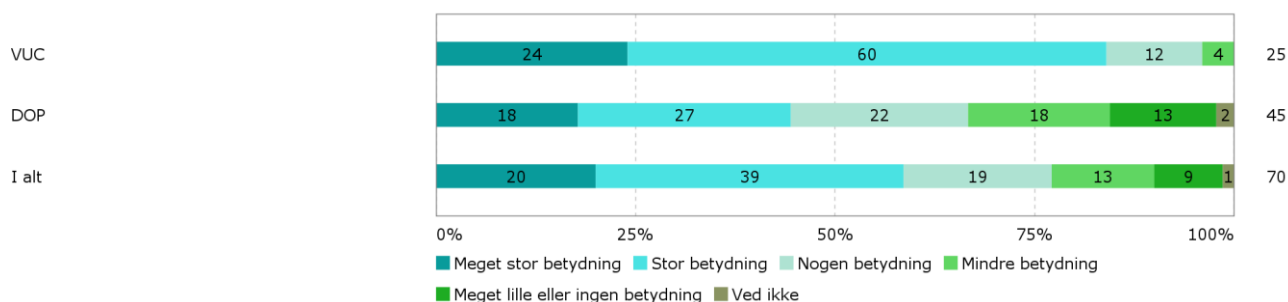
DELTAGERNES MULIGHED FOR DELTAGELSE PÅ DET GIVNE TIDSPUNKT:

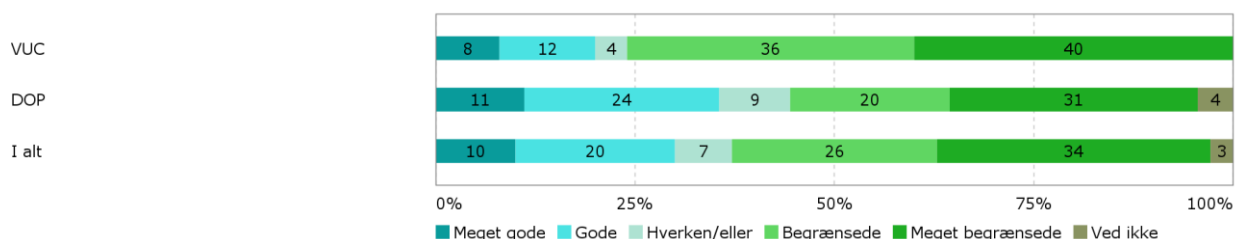
DELTAGERNES ØNSKE TIL UNDERVISNINGSIKKEHED ER NOGENLUNDE ENS:

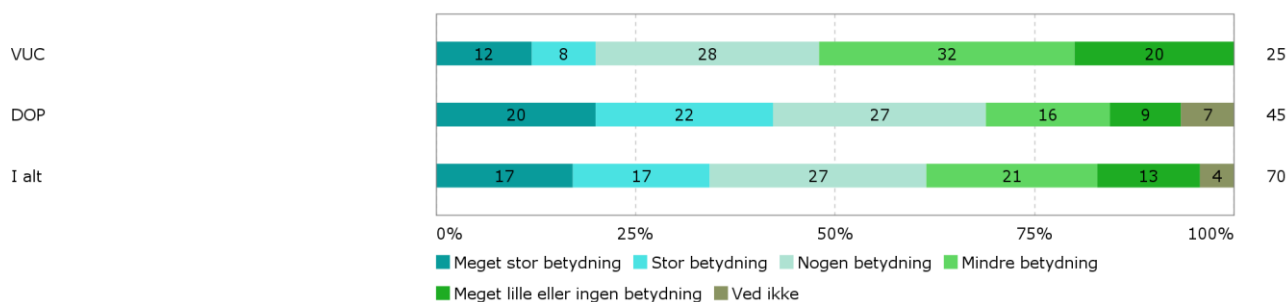
OPNÅELSE AF FASTSAT HOLDSTØRRELSE:

16. HVORDAN VURDERER DU, AT MULIGHEDERNE ER PÅ DIN INSTITUTION FOR AT TILBYDE DELTAGERE ENEUNDERVISNING?

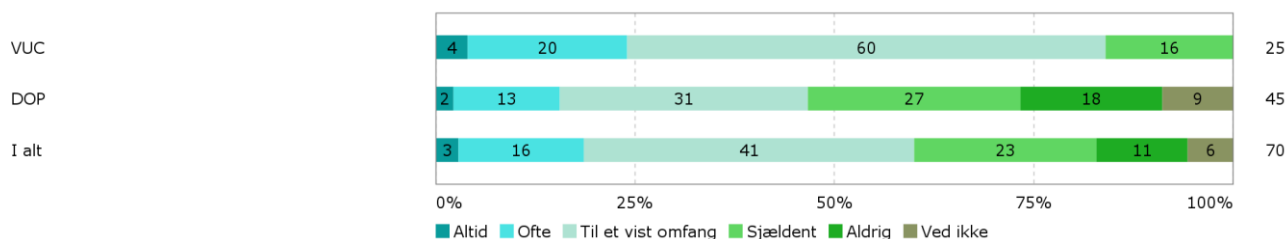

17. HVORDAN VURDERER DU BETYDNINGEN AF AT KUNNE TILBYDE ENEUNDERVISNING I FORHOLD TIL DELTAGERNES LÆRINGSUDBYTTE SOM ALTERNATIV TIL HOLDUNDERVISNING?

5) BALANCE MELLEM HENSYNTAGENDE OG KOMPENSERENDE UNDERVISNING

18. I HVILKET OMFANG TILBYDES OBU-DELTAGERE HENSYNTAGENDE UNDERVISNING I ANDRE FAG, SOM EN DEL AF OBU-UNDERVISNINGEN?

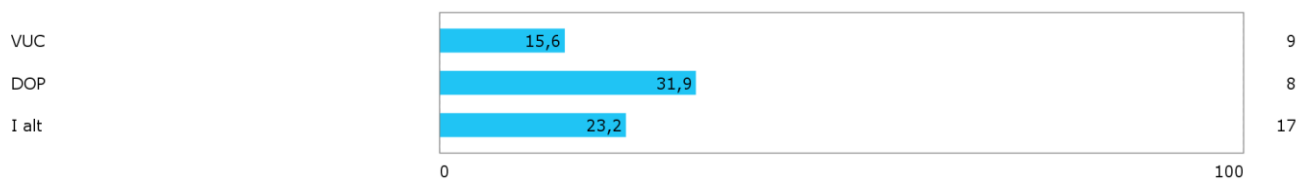

18a. Hvilke fag afholder institutionen som hensynstagende undervisning? (estimat i procent)

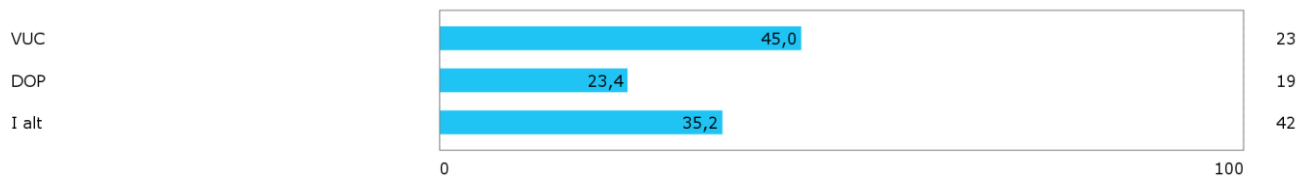
DANSKUNDERVISNING:

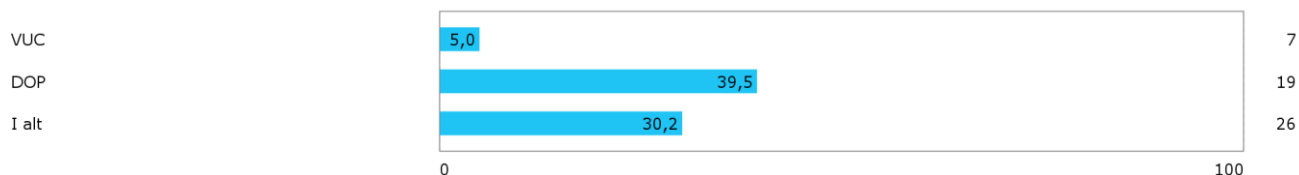
ANDRE FAG:

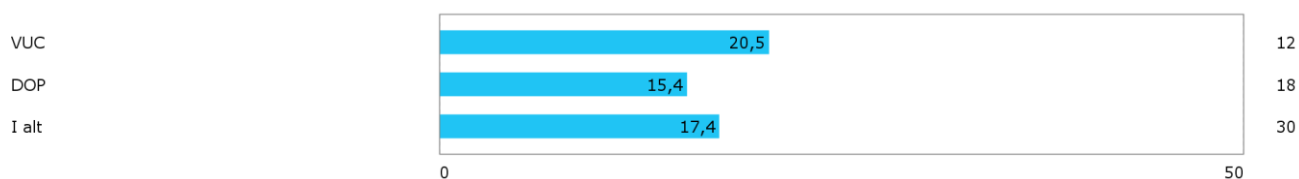
FREMMEDSPROG:

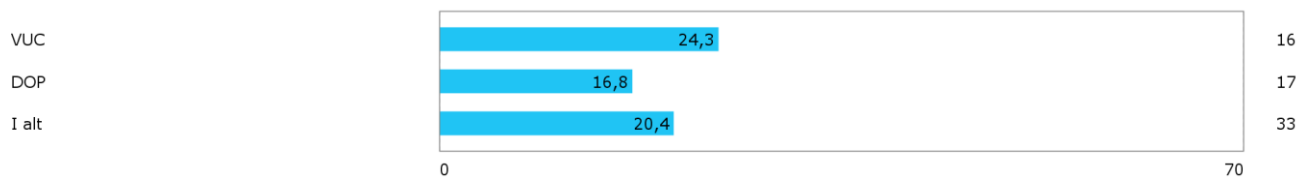
DANSK SOM ANDETSPROG:

IT:

MATEMATIK:

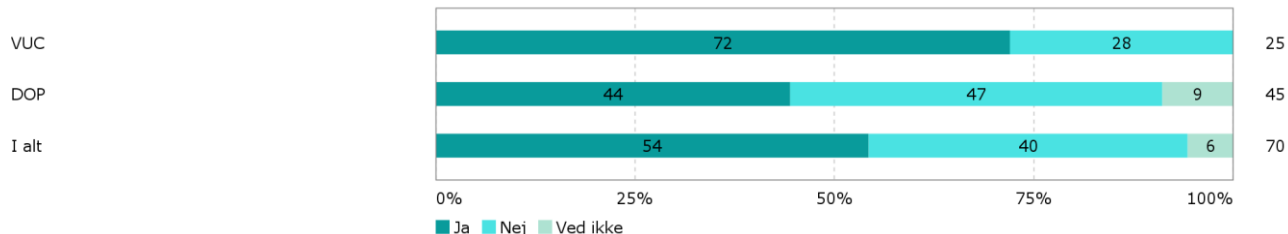

19. HVEM AFHOLDER TYPISK DEN HENSYNTAGENDE UNDERVISNING?

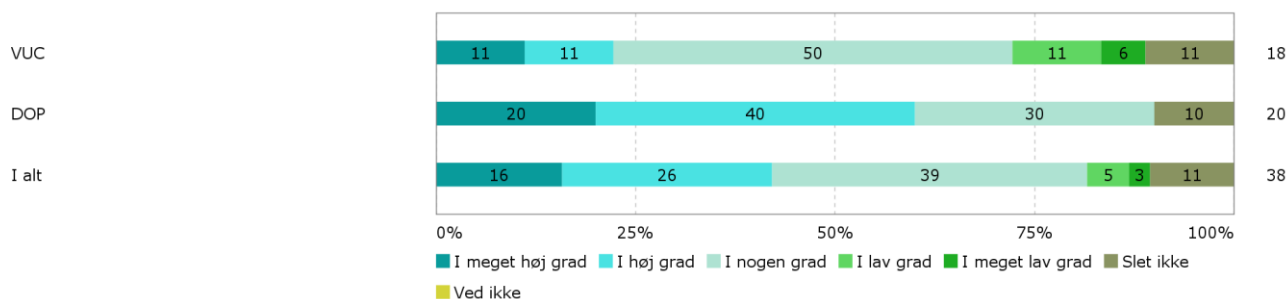
	VUC	DOP	I alt
En underviser, der alene har kvalifikationer som OBU-underviser	12,0%	6,7%	8,6%
En underviser, der alene har faglige kvalifikationer inden for det aktuelle fag	0,0%	8,9%	5,7%
En underviser med kvalifikationer som både OBU-underviser og faglige kvalifikationer inden for det aktuelle fag	88,0%	62,2%	71,4%
Anden underviser (skriv)	0,0%	4,4%	2,9%
Ved ikke	0,0%	17,8%	11,4%
I alt	25	45	70

5) UNDERVISNINGENS INDHOLD, HERUNDER BRUG AF DEN NYESTE TEKNOLOGI

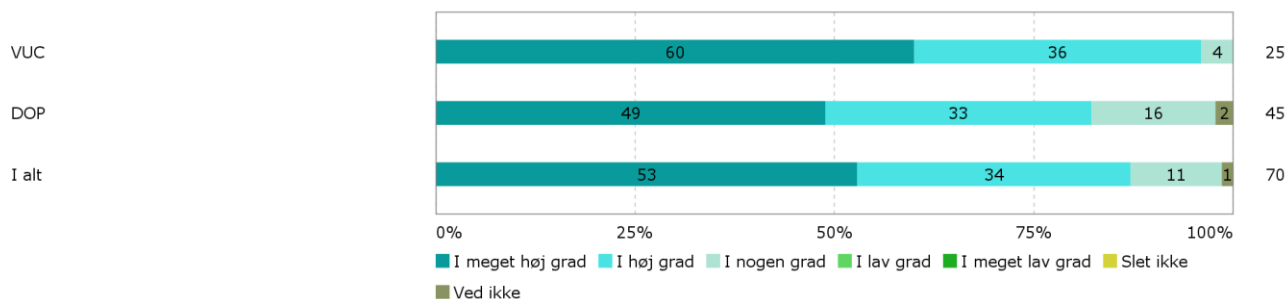
20. HAR I EN SKRIFTLIGT FASTLAGT PLAN FOR SIKRING AF OBU'S KVALITET OG INDHOLD PÅ INSTITUTIONEN?

20A. I HVOR HØJ GRAD INDEHOLDER PLANEN MÅLBARE SUCCESKRITERIER FOR OBU-TILBUDET?

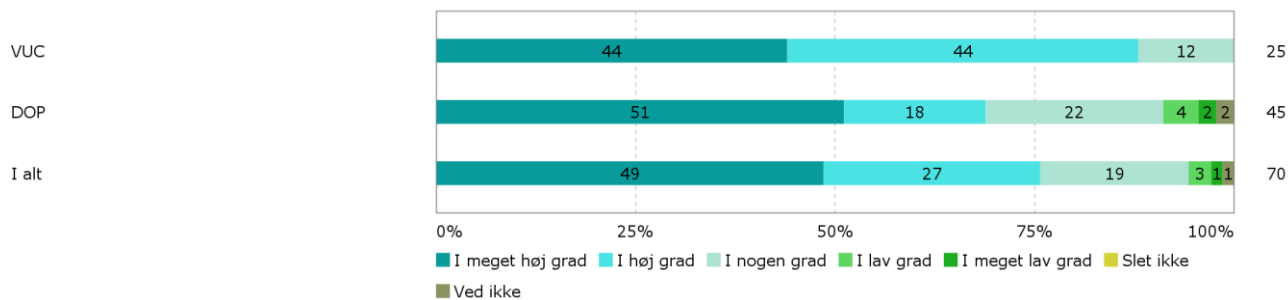

21. I HVILKEN GRAD OMFATTER OBU-UNDERVISNINGEN DEMONSTRATION AF OG UNDERVISNING I LÆSE- OG SKRIVETEKNOLOGISKE HJÆLPEVÆRKTØJER?

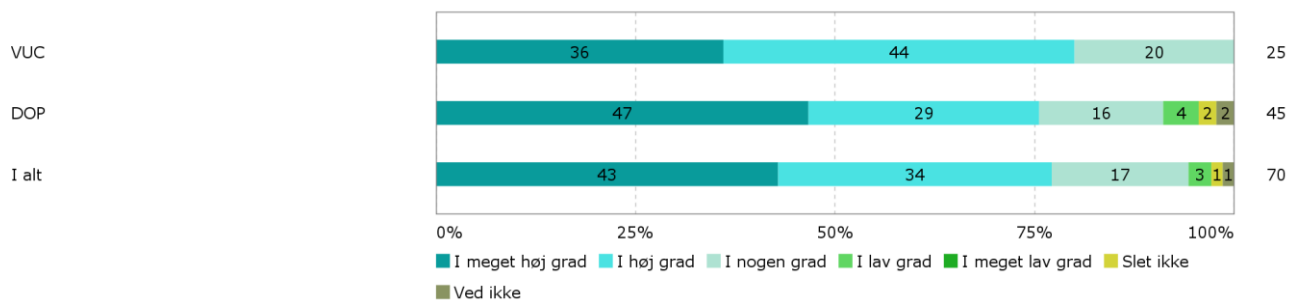

22. I hvilken grad inddrages følgende kategorier af læse- og skriveteknologiske værktøjer i undervisningen?

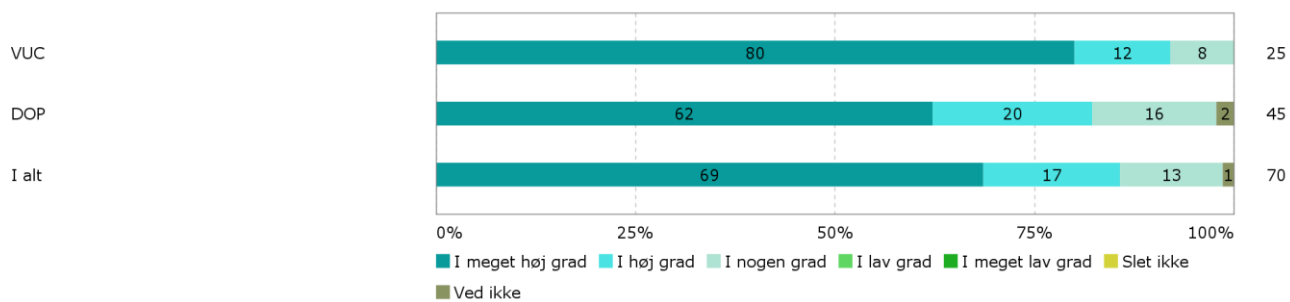
APPS TIL HÅNDHOLDT TEKNOLOGI:

APPS TIL TABLETS OG LIGNENDE (F.EKS. NOTEBOOKS):

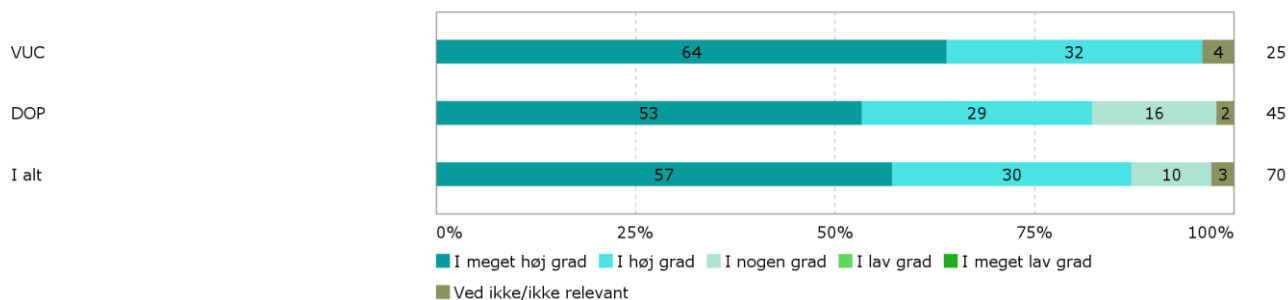

STATIONÆRE/BÆRBARE PC/MAC-TEKNOLOGIER:

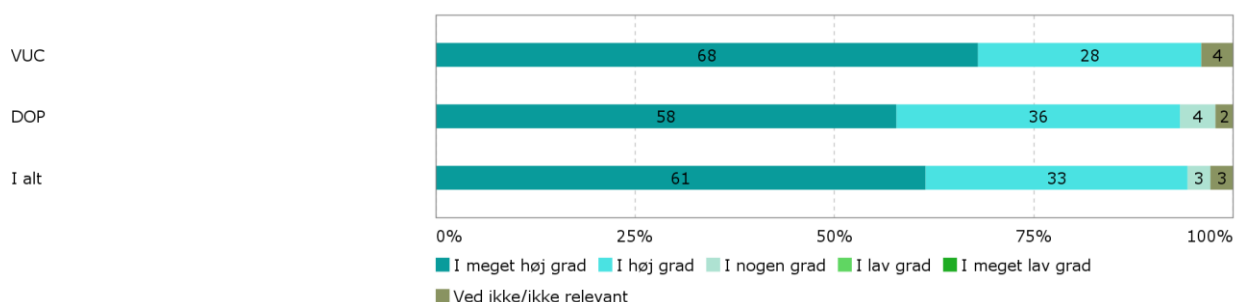

23. I hvilken grad inddrages følgende konkrete læse- og skriveteknologiske værktøjer i undervisningen?

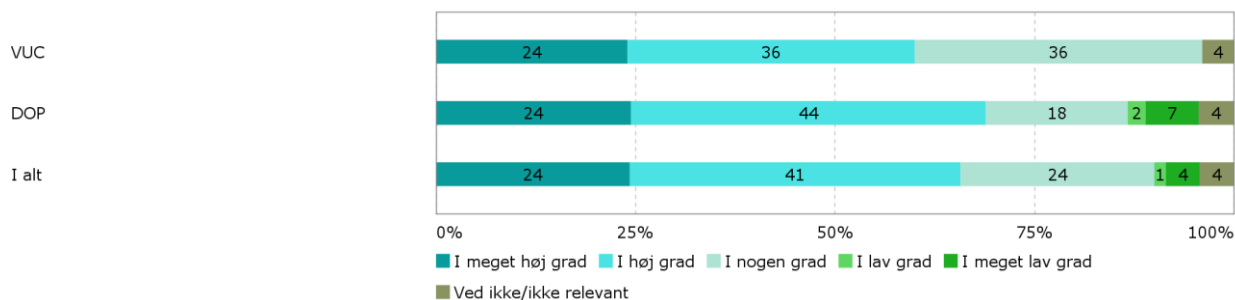
ORDPRÆDIKTION:

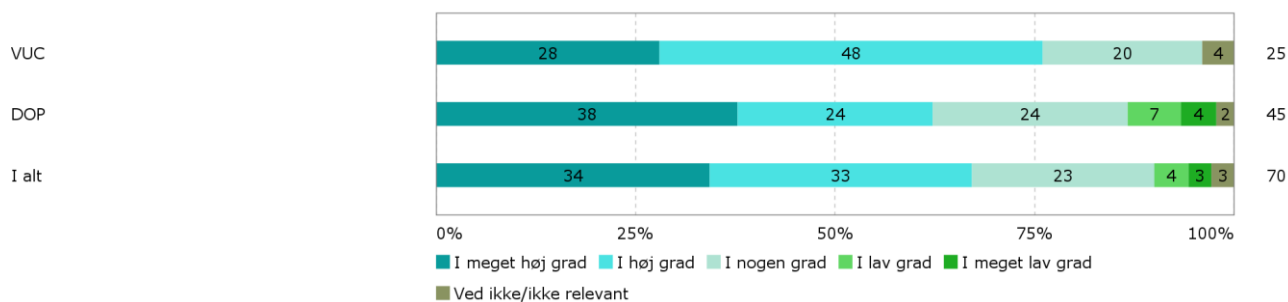
ORDFORSLAG:

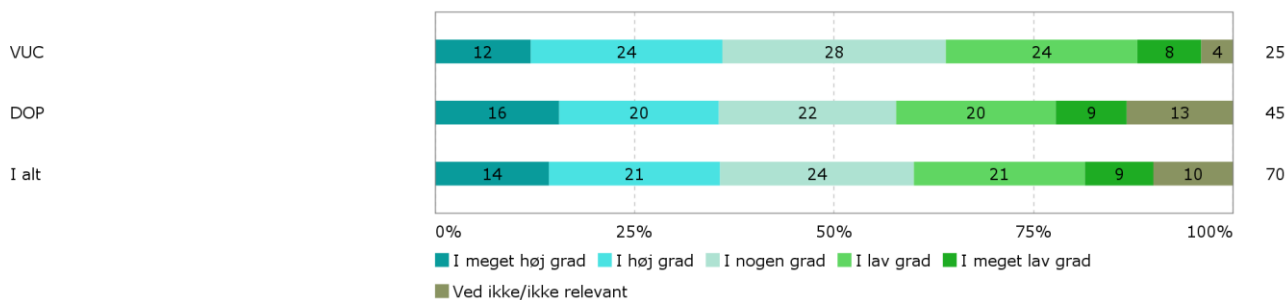
DIKTERING:

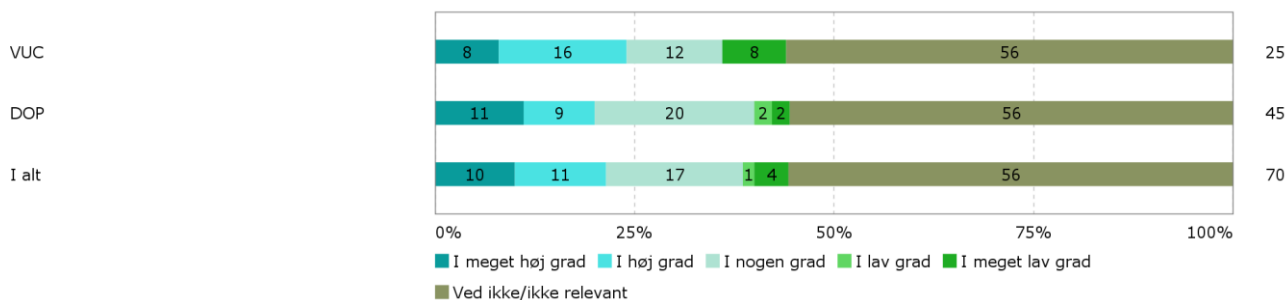
LYDBØGER:

Lydoptager:

Andre:

7) REKRUTTERING AF DELTAGERE TIL OBU

24. ER DEN PLAN FOR UDBUD I DET GEOGRAFISKE OMRÅDE, SOM DET ENKELTE VOKSENUDDANNELSESCENTER UDARBEJDER, OFFENTLIGGJORT PÅ INSTITUTIONENS HJEMMESIDE?

	VUC	DOP	I alt
Ja	84,0%	66,7%	72,9%
Nej	12,0%	20,0%	17,1%
Ved ikke	4,0%	13,3%	10,0%
I alt	25	45	70

25. HVORDAN INFORMERER VUC PÅ HJEMMESIDEN OM CENTRETS OG/ELLER DRIFTSOVERENSKOMSTPARTERNES UDBUD AF ORDBLINDEUNDERVISNING?

	VUC	DOP	I alt
VUC informerer om centerets eget OBU-tilbud på hjemmesiden	28,0%	15,6%	20,0%
VUC informerer om driftsoverenskomstparternes tilbud på hjemmesiden	0,0%	6,7%	4,3%
VUC informerer om såvel eget som driftsoverenskomstparternes tilbud på hjemmesiden	72,0%	53,3%	60,0%
Andet	0,0%	2,2%	1,4%
Ved ikke	0,0%	22,2%	14,3%
I alt	25	45	70

26. Hvordan sikrer I, at tilbuddet om OBU når målgruppen?

udbyderne kan sætte flere krydser

	VUC	DOP	I alt
Alle deltagere i institutionens øvrige tilbud til voksne informeres om OBU	84,0%	60,0%	68,6%
Der er lettilgængelige informationer om OBU på hjemmesiden	96,0%	77,8%	84,3%
Der er opsøgende information på virksomheder, fagforbund mv. specifikt om OBU	100,0%	46,7%	65,7%
Information om OBU indgår i information om anden VEU	96,0%	28,9%	52,9%
Der gennemføres særlige informationskampe i samarbejde med andre udbydere	68,0%	42,2%	51,4%
Andet (skriv)	28,0%	35,6%	32,9%
Ved ikke	0,0%	4,4%	2,9%
I alt	25	45	70

OBSERVATIONER OG TEKSTFELTER

3. HVEM TRÆFFER AFGØRELSE OM, HVORVIDT DELTAGEREN EFTER VISITERING KAN TILBYDES OBU-UNDERVISNING? (OBSERVATIONER)

VUC:

- OBU-koordinatoren
- OBU-koordinatoren
- OBU-koordinatoren
- OBU-koordinatoren
- OBU-koordinatoren
- OBU-koordinatoren
- OBU-koordinatoren / Anden (skriv venligst hvem)
- OBU-koordinatoren
- Uddannelseslederen for OBU
- Uddannelseslederen for OBU
- Uddannelseslederen for OBU
- Uddannelseslederen for OBU / OBU-koordinatoren
- Uddannelseslederen for OBU / Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen / OBU-koordinatoren / Anden (skriv venligst hvem)
- Uddannelseslederen for OBU / OBU-koordinatoren
- Uddannelseslederen for OBU / Lederen hos driftsoverenskomstparten / OBU-koordinatoren
- Uddannelseslederen for OBU / Lederen hos driftsoverenskomstparten / Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen
- Uddannelseslederen for OBU
- Uddannelseslederen for OBU
- Uddannelseslederen for OBU
- Uddannelseslederen for OBU
- Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen / OBU-koordinatoren / Anden (skriv venligst hvem)
- Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen / Anden (skriv venligst hvem)
- VUC-rektoren / Lederen hos driftsoverenskomstparten / OBU-koordinatoren / Anden (skriv venligst hvem)
- VUC-rektoren / Uddannelseslederen for OBU
- VUC-rektoren / Uddannelseslederen for OBU
- VUC-rektoren / Lederen hos driftsoverenskomstparten / Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen / OBU-koordinatoren

DOP:

- Anden (skriv venligst hvem)
- Anden (skriv venligst hvem)
- Anden (skriv venligst hvem)
- Lederen hos driftsoverenskomstparten / OBU-koordinatoren
- Lederen hos driftsoverenskomstparten / Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen
- Lederen hos driftsoverenskomstparten
- Lederen hos driftsoverenskomstparten / Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen
- Lederen hos driftsoverenskomstparten / OBU-koordinatoren
- Lederen hos driftsoverenskomstparten / Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen
- Lederen hos driftsoverenskomstparten / Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen / Anden (skriv venligst hvem)
- Lederen hos driftsoverenskomstparten
- Lederen hos driftsoverenskomstparten
- Lederen hos driftsoverenskomstparten / OBU-koordinatoren
- Lederen hos driftsoverenskomstparten / Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen / OBU-koordinatoren
- Lederen hos driftsoverenskomstparten
- OBU-koordinatoren
- OBU-koordinatoren
- OBU-koordinatoren
- OBU-koordinatoren
- OBU-koordinatoren / Anden (skriv venligst hvem)

- OBU-koordinatoren
- OBU-koordinatoren
- OBU-koordinatoren
- Uddannelseslederen for OBU
- Uddannelseslederen for OBU
- Uddannelseslederen for OBU
- Uddannelseslederen for OBU / Anden (skriv venligst hvem)
- Uddannelseslederen for OBU
- Uddannelseslederen for OBU / Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen
- Uddannelseslederen for OBU / Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen
- Uddannelseslederen for OBU / Lederen hos driftsoverenskomstparten
- Uddannelseslederen for OBU / Lederen hos driftsoverenskomstparten / Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen
- Uddannelseslederen for OBU
- Uddannelseslederen for OBU
- Uddannelseslederen for OBU
- Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen / OBU-koordinatoren
- Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen / OBU-koordinatoren
- Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen
- VUC-rektoren / Lederen hos driftsoverenskomstparten
- VUC-rektoren / Uddannelseslederen for OBU / Lederen hos driftsoverenskomstparten / Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen / OBU-koordinatoren
- VUC-rektoren / OBU-koordinatoren
- VUC-rektoren / Uddannelseslederen for OBU / OBU-koordinatoren
- VUC-rektoren
- VUC-rektoren / Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen
- VUC-rektoren
- Ved ikke

4. HVEM TRÆFFER AFGØRELSE OM, HVORVIDT DELTAGEREN EFTER GENVISITERING KAN TILBYDES YDERLIGERE OBU-UNDERVISNING? (OBSERVATIONER)

VUC:

- OBU-koordinatoren
- OBU-koordinatoren
- OBU-koordinatoren
- OBU-koordinatoren
- OBU-koordinatoren
- OBU-koordinatoren
- OBU-koordinatoren
- OBU-koordinatoren / Anden (skriv venligst hvem)
- OBU-koordinatoren
- Uddannelseslederen for OBU
- Uddannelseslederen for OBU
- Uddannelseslederen for OBU
- Uddannelseslederen for OBU / Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen / OBU-koordinatoren
- Uddannelseslederen for OBU / Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen / OBU-koordinatoren
- Uddannelseslederen for OBU / Lederen hos driftsoverenskomstparten / Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen
- Uddannelseslederen for OBU / Anden (skriv venligst hvem)
- Uddannelseslederen for OBU / Anden (skriv venligst hvem)
- Uddannelseslederen for OBU
- Uddannelseslederen for OBU
- Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen / OBU-koordinatoren
- Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen / OBU-koordinatoren
- Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen / OBU-koordinatoren
- Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen
- VUC-rektoren / Lederen hos driftsoverenskomstparten / OBU-koordinatoren / Anden (skriv venligst hvem)
- VUC-rektoren / Uddannelseslederen for OBU

- VUC-rektoren / Uddannelseslederen for OBU
- VUC-rektoren / Lederen hos driftsoverenskomstparten / OBU-koordinatoren

DOP:

- Anden (skriv venligst hvem)
- Anden (skriv venligst hvem)
- Anden (skriv venligst hvem)
- Lederen hos driftsoverenskomstparten / OBU-koordinatoren
- Lederen hos driftsoverenskomstparten / Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen
- Lederen hos driftsoverenskomstparten
- Lederen hos driftsoverenskomstparten / Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen
- Lederen hos driftsoverenskomstparten / Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen / Anden (skriv venligst hvem)
- Lederen hos driftsoverenskomstparten / Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen
- Lederen hos driftsoverenskomstparten / Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen
- Lederen hos driftsoverenskomstparten / Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen / Anden (skriv venligst hvem)
- Lederen hos driftsoverenskomstparten
- Lederen hos driftsoverenskomstparten
- Lederen hos driftsoverenskomstparten / OBU-koordinatoren
- Lederen hos driftsoverenskomstparten / Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen
- OBU-koordinatoren
- OBU-koordinatoren
- OBU-koordinatoren
- OBU-koordinatoren
- OBU-koordinatoren
- OBU-koordinatoren
- Uddannelseslederen for OBU / Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen / OBU-koordinatoren
- Uddannelseslederen for OBU
- Uddannelseslederen for OBU
- Uddannelseslederen for OBU
- Uddannelseslederen for OBU
- Uddannelseslederen for OBU / Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen
- Uddannelseslederen for OBU
- Uddannelseslederen for OBU / Lederen hos driftsoverenskomstparten
- Uddannelseslederen for OBU
- Uddannelseslederen for OBU
- Uddannelseslederen for OBU
- Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen
- Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen / OBU-koordinatoren
- Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen / OBU-koordinatoren
- Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen
- Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen / OBU-koordinatoren
- Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen
- Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen / OBU-koordinatoren
- VUC-rektoren / Lederen hos driftsoverenskomstparten
- VUC-rektoren / Uddannelseslederen for OBU / OBU-koordinatoren
- VUC-rektoren / Uddannelseslederen for OBU
- VUC-rektoren / Underviseren, der efterfølgende forestår undervisningen
- VUC-rektoren
- Ved ikke
- Ved ikke

12. HVORDAN SIKRER I LØBENDE EFTERUDDANNELSE AF OBU-UNDERVISERNE?
(TEKSTFELTET "ANDET")

VUC:

- løbende interne kurser og videndeling
- Det drøftes i AVU/FVU/OBU matrix - ledergruppen. Der tilbydes min. årligt interne efteruddannelseskurser

- vi arrangere kurser for alle undervisere
- Kurser, netværk og andet
- Afhænger i høj grad af de udbudte kursusmuligheder. Alle er på LST, men der mangler i høj grad forskningsbaseret efteruddannelse
- temadage og inspirationsdage internt for OBU lærerne
- interne kurser, netværk, konferencer, ugentlig teammøde
- Medarbejdere ansøger om kurser/konferencer og får dem tildelt
- Der opfordres til at opsøge efteruddannelse, og ønsker om efteruddannelse tilgodeses som hovedregel
- Uddannelse foregår primært gennem kurser og konferencer samt interne kurser og oplæg. Det foregår i høj grad, men reel efteruddannelse, er der meget lidt til rådighed af, når først ordblindeuddannelsen er bestået.
- Uddannelse foregår primært gennem kurser og konferencer, netværksmøder og intern efteruddannelse. Dette er udbredt. Meget få kommer på reel efteruddannelse, da tilbuddene om dette er meget begrænsede for uddannede obu-lærere
- Drøftelse foregår på faggruppemøder og på strategisk niveau
- løbende deltagelse i relevante konferencer - ud fra mulighederne i den økonomiske ramme for kompetenceudvikling
- VUC har en overordnet uddannelsesstrategi på området
- Fælles kurser af alle OBU-lærere i afdelingen ex. it

DOP:

- undviserne aftaler efterudd. med ledelsen
- Internt Akademi
- Interne kursusdage
- Ledelsen fastlægger indsatsområder
- Efteruddannelse aftales løbende
- Undviserne tilmeldes stort set alle relevante kurser
- Fast deltagelse i erfagrupeer og temadage
- + vurdering, når der slås relevante kurser op
- aftales ved løbende dialog med undviser
- Undvisere opfordres til at deltage i udbudte kurser og uddannelse, og vi tilbyder tilmelding osv.
- aftales individuelt med hver enkelt undviser ifht. ønsker, udbud og behov.
- Der er afsat 37 timer pr. år til efteruddannelse for hver undvisningskonsulent, hvor 3 dage er fastsat til kollektiv kompetenceudvikling og 2 dage til individuelle kurser. Dette forvaltes som et gennemsnitligt niveau, så undvisere har mulighed for at opspare yderligere timer til videreuddannelse og kompetencegivende forløb - eksempelvis på KUA eller UCC.
- Det besluttet i teamet hvem, der deltager i hvilke kurser
- deltagelse i konferencer tages løbende op på lærermøder. Der arrangeres min. 2 erfadage hvert skoleår
- Egne efteruddannelseskurser
- andre ønsker om kurser tildeles løbende
- interne kurser
- Koordinator vurderer hvad der er relevant
- vi afholder løbende tematiske workshops fx om it-hjælpe midler, læseforståelse, mål, undvisningsplaner etc.
- Løbende og jævnlig opdatering af IKT-kompetencer
- Opfordres af skolelederen

23. I HVILKEN GRAD INDDRAGES FØLGENDE KONKRETE LÆSE- OG SKRIVETEKNOLOGISKE VÆRKTØJER I UNDERVISNINGEN?

(Tekstfeltet ”andet”)

VUC:

- læsepen, scannerværktøjer
- ...
- Engelsk
- OCR
- Oplæsningsstøtte bruges i meget høj grad

- Syntetisk tekst-til-tale
- Syntetisk tekst-til-tale
- app til tekst genkendelse og oplæsning

DOP:

- scanner, stavekontrol, håndscanner, timeviewer
- Scanner
- Ordbogen
- Oplæsning
- håndscanner til mobil og PC
- Div. muligheder for indscanning
- anden software
- skan og læs mm.
- iPad-Smartphones
- Ved diktering forstår vi Tale til tekst via google og dictus
- Forskellige apps
- mm
- NOTA

26. HVORDAN SIKRER I, AT TILBUDET OM OBU NÅR MÅLGRUPPEN?
(TEKSTFELTET "ANDET")

VUC:

- Via Ordblindforeningen, netværk i øvrigt
- Via VEU-center Hovedstaden og Bornholms opsøgende arbejde
- samarbejde med flere uddannelsesinstitutioner, kommune, UU, fagforeninger,...
- Foldere og video på hjemmeside
- Opsøgende information til jobcentre, uddannelsesinstitutioner og andre samarbejdspartnere om OBU og FVU-tilbud
- Opsøgende information til jobcentre, uddannelsesinstitutioner og andre samarbejdspartnere om OBU og FVU-tilbud
- Ved optag på avu er vejlederne særligt opmærksomme på obu-vanskeligheder

DOP:

- Aftenskolen katalog
- Der er i DU-undervisningen opmærksomhed på, om der er behov for OBU-udredning
- Informationsmøder i lokalt kulturcenter (for hørehæmmede)
- pjecer uddeles løbende (biblioteker, andre uddannelsesinstitutioner
- Info via LKV-projektet
- Vi udsender katalog til 63.000 husstand, hvor vi omtaler OBU
- Facebook
- alm. markedsføring
- Husstandsdelte foldere og annoncering
- via Jobcenter
- annoncering, radioreklame, fælles OBU-events
- Alle 9 LOF Afd. i St. Amt informerer i deres program
- der er planlagt virksomhedsbesøg i efteråret
- alle undervisere bliver løbende bedt om at spotte ordblindhed hos kursisterne
- Netværksarbejde, messer,
- vejleder opsøger uddannelsesinstitutioner

BREV TIL FOKUSGRUPPEDELTAGERE

Kære [OBU-koordinators navn] og [OBU-undervisers navn].

Tak fordi I har sagt ja til at deltage i Ministeriets fokusgruppeinterview. Det er vi rigtig glade for.

Formålet med fokusgruppeinterviewet (se bilag med spørgsmål) er at indsamle alle jeres gode erfaringer om kvalitet og organisering af OBU-undervisning og få jeres bud på, hvordan OBU-området kan styrkes indenfor de givne rammer. Aftal gerne på forhånd hvem af jer, der svarer på hvilke spørgsmål.

Arbejds mødet bliver afholdt [dato, tid, sted, adresse, mødelokale].

Programmet ser således ud:

9.30-9.40: Intro, præsentation og indsamling af tre punkter (forklaring følger senere)

9.40- 10.45: Tema 1. Organisering og tilgang til visitering og genvisitering

Tema 2. Redskaber/standarder for målsætning og evaluering af progression

Tema 3. Om underviserkvalifikationer

Tema 4. Om sammensætning af hold og holdstørrelse

Tema 5. Om hensyntagende undervisning

10.45-10.55: PAUSE

10.55-11.25: Tema 6. Om OBU-undervisningens indhold, herunder brug af den nyeste teknologi

Tema 7. Om rekruttering af ansøgere til OBU

11.25-11.45: **Refleksion** over temaerne

11.45-12: Fremtidsscenario for OBU (mens vi spiser en sandwich)

I må derfor meget gerne tænke over og evt. medbringe dokumentation for jeres gode erfaringer med Ordblindeundervisningen for Voksne, inden vi mødes. Det kan fx være eksempler på undervisningsplaner eller evalueringer af undervisningen.

Vi vil også bede jer om (hver for sig) at notere tre punkter på et løst papir, som I vurderer, kan forbedre OBU-deltageres udbytte inden for de givne rammer på din institution. Vi indsamler papiret ved begyndelsen af mødet.

I får naturligvis forplejning undervejs. Vi glæder os til at se jer.

På vegne af MBUL, Styrelsen for Undervisning og Kvalitet

Birgit Dilling Jandorf

P.S: Hvis du mod forventning bliver forhindret i at komme, så SMS afbud på mobil: 20 71 09 50.

DELTAGERLISTE TIL FOKUSGRUPPEINTERVIEW

Region	Udbyder	Navn	Titel
Sjælland	Nordvestsjælland HF & VUC	Lotte Mangor	OBU-koordinator
	Nordvestsjælland HF & VUC	Nej	Har ikke mulighed for at stille med en underviser
	VUC Roskilde	Marie Wolter Bertelsen	Afdelingsleder og OBU-koordinator
	VUC Roskilde	Susanne Günther	OBU-underviser
	VUC Roskilde	Birgitte Bæk	OBU-underviser
	AOF	Dorte Mogensen	Skoleleder og OBU-koordinator
	AOF	Bente Thomsen	OBU-underviser
	Køge Handelsskole	Mette Koch	OBU-koordinator
	Køge Handelsskole	Nej	Har ikke mulighed for at stille med en underviser
	ViSP, Videnscenter for Specialpædagogik, Næstved	Helle Djuraas	OBU-koordinator
ViSP, Videnscenter for Specialpædagogik, Næstved	Nej	Har ikke mulighed for at stille med en underviser	
Midtjylland	Randers HF & VUC	Annette Kragh	OBU-koordinator
	Randers HF & VUC	Tinna Bundgaard	OBU-underviser
	VUC Aarhus	Jeppe Baun Høst	OBU-koordinator
	VUC Aarhus	Anna W. Breinholt	OBU-underviser
	FO Aarhus	Folmer Steensen	OBU-koordinator
	FO Aarhus	Karin Odgaard	OBU-underviser
	AOF-Midt	Birgitte Frydensbjerg	Skoleleder, OBU-koordinator
	AOF-Midt	Anita E. Lauridsen	OBU-underviser
	FOF-Aarhus	Lone Husted Kristensen	OBU-koordinator og afdelingsleder
FOF-Aarhus	Anette Østergaard	OBU-underviser	

Nordjylland	Nordjylland, VUC & HF Nordjylland	Marenlise Facius	OBU-koordinator
	Nordjylland, VUC & HF Nordjylland	Anette Jensen	OBU-underviser
	VUC Himmerland	Anne Louise Ebensgaard Wråe	OBU-konsulent
	VUC Himmerland	Kate Gram	OBU-underviser
	FOF Vendsyssel	Kirsten E. Høystrup	Skoleleder og OBU-koordinator
	FOF Vendsyssel	Per Brønnum Wilhelmsen	OBU-underviser
	AOF Vendsyssel	Helle Møller Madsen Jensen	OBU-koordinator
	AOF Vendsyssel	Rita Cassøe	OBU-underviser
	AOF Nord	Yvonne Jacobsen	OBU-koordinator
	AOF Nord	Peter Hartoft Jacobsen	OBU-underviser
Syd	HF & VUC Svendborg	Tove Balle Knudsen	OBU-koordinator
	HF & VUC Nyborg	Maria Juul Frederiksen	OBU-underviser
	AOF Center Fyn	Tove Baggesgaard	OBU-koordinator
	AOF Center Fyn	Inger A. Bo	OBU-underviser
	AOF Middelfart	Anne Paulsen	leder og OBU-koordinator
	AOF Middelfart	Anette	OBU-underviser
	Tietgen CompetenceCenter	Britt Toxværd-Larsen	OBU-koordinator
	Tietgen CompetenceCenter	Thilde Lindebo-Erlund	OBU-underviser
	Kolding HF & VUC	Henrik Saul - AFBUD	OBU-koordinator
	Kolding HF & VUC	Hanne Haugaard Petersen	OBU-underviser
Hovedstaden	Vestegnen HF & VUC	Mette Tholstrup	OBU-koordinator
	Vestegnen HF & VUC	Sarah Skov-Frederiksen	OBU-underviser
	DOF, Rødovre	Jan Howy Rasmussen	OBU-koordinator
	DOF, Rødovre	Birgitte Parklev Pedersen (AFBUD)	OBU-underviser
	Voksenskolen i Albertslund	Ann Dorthe Wie	OBU-koordinator
	Voksenskolen i Albertslund (DOP)	Mette Algot Nielsen	OBU-underviser

KVUC	Birte Volmer Larsen	OBU-koordinator
KVUC	Cecilie Østergaard	OBU-underviser
HF & VUC Nordsjælland	Lisbeth Meede	OBU koordinator, VUC Erhverv
HF & VUC Nordsjælland	Jette Baltzarsen	OBU-underviser
Hovedstadens Ordblindeskole	Henning Beck	Adm.chef -OBU-koordinator
Hovedstadens Ordblindeskole	Morten Gandil	OBU-underviser
AOF Nordsjælland	Anne-Christine Rasmussen	OBU-koordinator
AOF Nordsjælland	Heidi Oest	OBU-underviser

INTERVIEWGUIDE TIL FOKUSGRUPPEINTERVIEW

Tema 1: Organisering og tilgang til visitering og genvisitering

Alle, ..., som har forudsætninger for at følge ordblindeundervisningen med udbytte har adgang til undervisningen. (Jf. BEK nr. 1372. § 10).

1. Har I en fastlagt procedure med en fast ansvarsfordeling for visitering af deltagere til OBU (beskriv hvem og hvordan)?
2. Bliver alle deltagere til OBU visiteret på samme måde eller har I forskellige procedurer?
3. Hvad er grunden til, at I har valgt at visitere på den måde?
4. Når I vurderer, at I ikke har det rette tilbud til deltageren, hvilke tilbud vejleder I så (oftest) til?

Undervisningen tilrettelægges i forløb med op til 80 undervisningstimer og det forudsættes, at deltageren har udbytte af undervisningen. (Jf. BEK nr. 1372. § 5).

5. Hvordan finder I ud af, hvor mange timers undervisning deltageren har behov for og kan få udbytte af ved den første visitation?
6. Hvordan dokumenterer I deltagerens behov og forventede udbytte?
7. Hvordan finder I ud af, om deltageren har behov for og kan få udbytte af en genvisitering, og hvor mange timers undervisning der i så fald er behov for?
8. Hvordan dokumenterer I deltagerens behov og forventede udbytte ved genvisiteringen?
9. Skifter deltageren ofte OBU-underviser ved genvisiteringen?

Tema 2: Redskaber/standarder for målsætning og evaluering af progression

Med udgangspunkt i afdækning af deltagerens forudsætninger, færdigheder samt læse-, stave- og skrivebehov opstilles en individuel plan for undervisningens mål og indhold. (Jf. BEK nr. 1372. § 11).

10. Har OBU-underviserne fælles retningslinjer/værktøjer for opstilling af individuelle planer og opstilling af evaluerbare delmål og slutmål?
11. Hvordan vurderer I betydningen af en individuel plan i forhold til deltagerens udbytte af undervisningen?

Underviser og deltager evaluerer løbende undervisningens form, indhold og tilrettelæggelse samt deltagerens læreproces med udgangspunkt i den individuelle undervisningsplan. (Jf. BEK nr. 1372. § 8).

12. Hvilken dokumentation bliver der udarbejdet i forbindelse med den løbende evaluering?
13. Hvordan vurderer I betydningen af løbende evaluering i forhold til deltagerens udnyttelse af undervisningen?

Tema 3: Underviserkvalifikationer

Lærere, der varetager undervisning efter denne lov, skal have de nødvendige faglige og pædagogiske kvalifikationer. (Jf. LBK nr 380 § 18, stk.4).

14. Hvordan sørger I for, at alle undervisere har de fornødne kvalifikationer til den OBU-undervisning, de har ansvaret for (ud over de obligatoriske fagmoduler - eller tilsvarende kvalifikationer)?

15. Er der undervisere, der har særlige kvalifikationer, der er vigtige i jeres OBU-tilbud? Hvilke og hvorfor?

It kan inddrages i undervisningen. (Jf. BEK nr. 1372. § 6).

16. Vurderer I, at OBU-undervisere i almindelighed har de fornødne færdigheder/kvalifikationer til at inddrage it i undervisningen?

Tema 4: Om sammensætning af hold og holdstørrelser

Undervisningen tilrettelægges som eneundervisning eller undervisning på hold med 2-6 deltagere, idet holdstørrelsen tilpasses deltagerens behov. (Jf. BEK nr. 1372. § 7).

17. Hvad er det, der afgør, hvorvidt deltageren får tilbud om henholdsvis eneundervisning og holdundervisning?

18. Hvilke deltagerbehov har betydning for holdsammensætningen?

19. Kan I altid tilbyde eneundervisning, når deltageren har dette behov?

Ordblindeundervisning, der af uddannelsesinstitutionen gennemføres lokalt ..., kan forbeholdes de ansatte på den eller de pågældende virksomheder,...m.v.(Jf. BEK nr. 1372. § 10, stk.3)

20. Hvilken tilrettelæggelse efterspørger kommuner typisk for ledige?

21. Hvilken tilrettelæggelse efterspørger virksomheder typisk?

Tema 5: Om hensyntagende undervisning

Der kan i tilknytning til den i stk. 1 nævnte ordblindeundervisning tilbydes undervisning i andre fag, som er tilrettelagt under hensyntagen til deltagerens ordblindhed (hensyntagende undervisning). (Jf. LBK nr. 380 § 4 a, stk. 2)

22. Hvordan finder I ud af, at en deltager har behov for hensyntagende undervisning?

23. Hvordan finder I ud af, hvor stort omfanget af sådan et tilbud skal være?

24. Kan I tilbyde hensyntagende undervisning i alle relevante og efterspurgte fag?

Tema 6: Om undervisningens indhold, herunder brug af den nyeste teknologi

Undervisningen: 1) omfatter undervisning, der kompenserer for deltagerens vanskeligheder gennem styrkelse af skriftsproglige og kommunikative færdigheder og 2) specialpædagogisk bistand. (Jf. BEK nr. 1372. § 3, stk.1).

25. Hvordan arbejder I på institutionen med kvalitetssikring og kvalitetsudvikling af undervisningen på OBU?

26. I hvor høj grad inddrages deltagerne i kvalitetssikringen?

27. Hvornår oplever I, at deltagerne er mest tilfredse med undervisningen?

Gennem undervisning..., udvikler deltageren sine funktionelle læse-, skrive- og stavefærdigheder og færdigheder i at bruge kompenserende hjælpemidler, herunder it-hjælpemidler. (Jf. BEK nr. 1372. § 3, stk.2).

28. Giv os en beskrivelse af jeres pædagogiske praksis med inddragelse af IT/læse- og skriveteknologier i undervisningen.

29. Har I særlige standarder/retningslinjer for inddragelse af læse- og skriveteknologi/IT i undervisningen?

30. Hvad er jeres største udfordringer ift. IT?

Tema 7: Om rekruttering af deltagere til OBU

Voksenuddannelsescentret giver et tilstrækkeligt tilbud, således at det sikres, at alle, der opfylder..., kan modtage ordblindeundervisning inden for en rimelig geografisk afstand og på flere typer uddannelsesinstitutioner. (Jf. BEK nr. 1372 § 13).

31. Hvorfor tror I, der er sket et fald i OBU-aktiviteten i de senere år?

32. Beskriv jeres erfaringer og udfordringer med rekruttering af deltagere til OBU.

33. Hvilke strategier og metoder anvender I for at synliggøre jeres tilbud til målgruppen?

34. Hvordan kan jeres indsats med rekruttering styrkes, så I når ud til flere voksne med ordblindhed?

Ordblindeundervisning udbydes på voksenuddannelsescentrene. Efter driftsoverenskomst med voksenuddannelsescentret kan ordblindeundervisning udbydes af... (Jf. BEK nr. 1372 §17).

35. Er der forskel på de OBU-tilbud som VUC har, og de OBU-tilbud som DOP har?

36. Hvordan sikrer I, at deltagere får det tilbud i det geografiske område, der er rigtigt for dem?

ANDRE TEMAER

De følgende svar og kommentarer kunne ikke placeres entydigt under de syv temaer, men de er medtaget for at give det fulde indblik i både OBO-koordinatorers, OBU-underviseres og ledernes kommentarer.

Økonomi: *Hvad er sammenhængen mellem økonomi og antallet af kursister på holdet?*

Ansættelse: *At OBU-lærerne sikres et minimum af sin stilling til OBU. Nogle OBU-lærere deles med AVU-afdelingen. Det er vigtigt, at man som OBU-lærer har et minimum - gerne halvdelen af sin stilling i OBU.*

Fremmøde: *Det er vigtigt at huske virksomhedsundervisning med ind i evalueringen af OBU, for der er væsentlige forskelle i såvel indhold som tilrettelæggelse af virksomheds- hhv. fritidsundervisning.*

Fremmødeproblematikken er i den sammenhæng helt afgørende, idet fremmødet på virksomhedskurser er tæt på 100 pct., mens det for fritidsundervisningen er omvendt med et relativt stort frafald, som dels skyldes travlhed og svigtende motivation hos kursisterne, men nok også er begrundet i en ringe intensitet - typisk 1 gang om ugen i 3 lektioner efter skole- og arbejdstid.....svarende til folkeoplysende aktiviteter. Derfor er udbyttet også tilsvarende forskelligt, idet virksomhedskurser medfører langt større fremskridt/udbytte i form af funktionelle læse-, stave- og skrivefærdigheder såvel på jobbet som i fritiden.

Et mere stabilt fremmøde (i fritidsundervisningen - den ordinære OBU) kunne forbedre udbyttet, hvordan kan man arbejde med det? (fastholdelsespolitik)

Tilsyn: *Ensartede tilsyn/klare retningslinjer for 'driftsherrer'.*

SU: *Det er fortsat en udfordring for ordblinde kursister, at deres ordblindeundervisning ikke tæller med ift. SU. Det betyder, at de skal have flere undervisningslektioner end deres medkursister uden handicaps. Det er problematisk, at ordblinde kursister på AVU ikke er omfattet af SPS-ordningen. SU til fuldtidskursisterne på AVU med OBU. Studiestøtte til ordblinde. Fungerer ikke optimalt på alle uddannelsesinstitutioner. Ordblind + anden diagnose - kræver flere ressourcer.*

Diagnoser: *Større kendskab til diagnoser*

Mentorordninger: *Mentorordninger til især unge kursister. Vi møder ofte unge mennesker, der på baggrund af deres læse-skrivevanskeligheder har opgivet at have ambitioner om at tage en uddannelse. En mentorordning kunne hjælpe til at de opstillede færdigheds mål vil blive ført ud i livet, fx støtte den unge ude på den kommende uddannelse.*

VUC – DOP: Ræven vogter gæs. VUC versus Driftsoverenskomstpartner. Der kunne spares millioner på at den nuværende ordning blev ændret til periodevis stikprøvekontrol fra centralt hold, måske Region. Indførsel af Ludus Light har stillet de private driftsoverenskomstpartnere dårligere fra årsskiftet mht. supportvision. VUC og private overenskomstpartnere er ikke stillet lige på mange centrale områder. Specielt på betalingsloven hvor VUC får a`conto fremadrettet, overenskomstpartnere bagud med op til 4 måneder. Vores likviditet er først nu kommet på et acceptabelt niveau efter 9 år med VUC efter amterne blev nedlagt.

Flere muligheder for at tildele DOP midler til udvikling af læringsmiljøet. Kunne være som i folkeskolen at skoler tildeles midler over taxameter ud fra sociale kriterier og målbare resultater fx i forbindelse med job. Det vil give OBU et løft hvis man besluttede sig for at have tillid til Ledelsen om at give dem det fulde ansvar for OBU.

Deltagere på kontanthjælp: At kursister på kontanthjælp eller lignende kunne få/låne en pc af deres kommune. Nogle har simpelthen ikke mulighed for at købe en pc selv.